

TAJEMSTVÍ ŠŤASTNÉHO MANŽELSTVÍ

---

3. DÍL NA VLNÁCH TRANSCENDENCE

OBSAH

- ŠTĚSTÍ NA DOSAH** aneb úvodem ke třetímu dílu
- POVOLÁNÍ K LÁSCE** aneb nejkrásnější úkol
- ŽIVOT Z VÍRY** aneb k čemu náboženské úkony a svátosti
- PERFEKTNÍ SPOJENÍ** aneb tajemství pro zpevnění manželství
- OSOBA JEŽÍŠE KRISTA** aneb „Bůh zachraňuje“.
- POJĎME DO DOMU NAŠEHO OTCE** aneb podstata a tajemství mše svaté.
- POMOCNICE NA CESTĚ K BOHU** aneb úloha Matky a prostřednice.
- UMĚNÍ LÁSKY** aneb umění naslouchat, odpouštět, radovat se.
- KDO MNE PŘESVĚDČÍ?** aneb pochybnosti o víře.
- PRVNÍ KROKY** aneb pomůcka pro konvertity.
- POVOLÁNÍ K RODIČOVSTVÍ** aneb jsme zodpovědní za své děti.
- DOSLOV KATOLICKÉHO KNĚZE KE SPISU

ŠTĚSTÍ NA DOSAH

aneb úvodem ke třetímu dílu

První díl se převážně zabýval psychologickým pohledem na danou problematiku. Druhý díl přešel k tělesné stránce pohledem na vznik života a na problematiku související s plánovaným rodičovstvím, a ve třetím dílu se zaměříme na duševní oblast člověka. Dohromady jde o tři oblasti, které tvoří naši bytost. Byla o nich zmínka hned v prvním dílu i se schematickým vyjádřením. Člověk je DUCH, DUŠE A TĚLO, to učí nejen teologové, ale i psychologové. „Církev učí, že takové rozlišení (duše od ducha) nezavádí v duši dvojakost (dualitu). Duch znamená, že člověk je už od svého stvoření zaměřen ke svému nadpřirozenému cíli a že jeho duše je schopna být bez vlastní zásluhy pozdvižena ke spojení s Bohem.“ (Katechismus 367) Tamtéž je v této souvislosti připomínána i prosba apoštola Pavla adresovaná Tesalonickým: „Ať si uchováte ducha neporušeného a duši i tělo neposkvrněné pro příchod našeho Pána Ježíše Krista.“ (1 Sol 5,23)

Tři díly týkající se TAJEMSTVÍ ŠŤASTNÉHO MANŽELSTVÍ odpovídají tomuto rozdělení. Naše jednání v každé z citovaných oblastí hraje významnou roli v otázce šťastného manželství.

Slovo „transcendence“ je ve slovníku uváděno jako oblast přesahující naše smyslové poznání, předmětné danosti a to, co naší smyslové oblasti teprve dává smysl. V oboru etiky se transcendence pojímá jako oblast, k níž se člověk vztahuje v mravním rozhodování jako k poslednímu kritériu, jako to, v čem jsou zakotveny hodnoty, pevné normy, právo, pravda atd. Začátek slova napovídá, že jde o překročení nějakých hranic, tato slovesná předpona trans vyjadřuje přesahování. Bůh nás nekonečně přesahuje, a tak i vztah s ním je jakoby oddělen od našeho materiálního světa, On nám však ve světě není nikterak vzdálen.

Ryba bytostně potřebuje vodu, pták je stvořen k létání ve vzduchu - a jen tak mohou žít šťastně. Člověk tyto tvory převyšuje svým rozumem a vůlí. Bible říká, že je stvořen k obrazu Božímu a pro život v lásce ve společenství s Bohem. Boží láska je proto potřebná jako prostředí pro lidskou duši. A „*neklidné je srdce člověka dokud nespočine v tobě, Bože*“, dosvědčuje svatý Augustin. Prázdnota, nespokojenost, nuda či neklid jsou známky vzdalování se od Boha.

Kde je však ten Bůh? Někteří ho hledali v samotě, jak jim bylo řečeno, na horách, na poušti i v ústraní kláštera, ale nesetkali se s ním. Jiným stačilo pozorovat to, co je obklopuje a mít přitom otevřené srdce pro Boha, pro jeho působení. Naslouchat a nechat se vést od Boha - vše ve svém srdci - jak prosté a zároveň jaký problém. Je to štěstí na dosah, a přece jej tolik lidí není s to uchopit. Je to problém oblasti transcendence, nebo je to problém vlastní pýchy? Může být člověk šťastnější, když bude sám sebe považovat za svrchovaného pána, nebo tehdy přizná-li svou neschopnost a nechá-li se vést otcovskou Boží láskou?

Blaise Pascal odmítl rady stoiků, že šťastný pokoj je třeba hledat zahloubáním se do sebe, i rady těch, kteří slibují uspokojujivé rozptýlení se při hledání štěstí ve světě, jako nepravdy. A prohlásil: „*Štěstí není ani mimo nás ani v nás. Je v Bohu, a to jak mimo nás, tak i v nás.*“

Na všeobecný význam náboženství ukazují slova Jana Pavla I.: „*Náboženství zde stále zůstane, ať to chce člověk uznat, nebo ne. Je to ta nejhlubší první a poslední otázka v člověku.*“ Nemohou se mu tedy vyhnout knihy ukazující cestu ke šťastnému životu.

Nedávno mladý kněz Stanislav vyprávěl příběh dvou cestovatelů. Odpočívali pod palmami, na kterých si hrály opice. Ty shodily na každého kokosový ořech. Jednoho cestovatele tento zásah rozčílil a ořech odkopl. Druhý cestovatel sebral ořech, který jej předtím uhodil do hlavy, rozřízl jej, vypil jeho mléko, snědl dužinu a ještě si z něho udělal miskou, kterou mu druzí záviděli. Tento příběh měl vést k zamyšlení nad tím, že záleží na nás, jak se k tvrdým zásahům ve svém životě postavíme. Také tyto knihy o cestě ke štěstí mohou jednoho rozčílit a jiný je může využít tak, že mu druzí budou štěstí závidět.

POVOLÁNÍ K LÁSCE

aneb nejkrásnější úkol

Souhlasíme s takovým povoláním? Možná souhlasíme, protože si přejeme být milováni. Obraz lásky se ale v našich představách různí. Existují mnohem větší znalosti o lásce tělesné a o lásce z různých psychologických pohledů než o lásce nadpřirozené, která nemá podmínky.

Vyškrtneme-li ze svého života lásku nadpřirozenou, pak „naše láska“ bývá velmi často zraněná, což narušuje šťastný život. Nadpřirozená láska pramení v Bohu a z něho čerpá životodárnou sílu. V Bibli čteme: „*Bůh je láska a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm*“ (1 Jan 4,16). Kdybychom pochopili co to znamená, asi bychom jej nesmírně milovali a přednost, kterou mu tak často odmítáme dát, by byla pro nás samozřejmostí. Takto „*bez lásky nemůžete chápat, že Bůh má být na prvním místě ve vašem životě*“ - zaznívá k nám z Medugorje, v poselství z 25.9. 1997. V lásce je moudrost. Každá opravdová láska je darem od Boha, je v ní odlesk jeho lásky. Vlastnosti lásky nám opět ukazuje Bible:

„Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí,

láska se nevychloubá a není domýšlivá.

Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch,

nedá se vydráždit, nepočítá křivdy.

Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy.

Ať se děje cokoliv, láska vydrží,

láska věří, láska má naději, láska vytrvá“ (1. Kor 13,4-7).

Jsme zde proto, abychom se k takové lásce dopracovali a druhé milovali Boží láskou. Jsme povoláni, abychom žili touto láskou, láskou která nás přesahuje, která se nemůže změnit v hořkost či dokonce v nenávisť, pocítí-li člověk zklamání. Příklad lásky, která miluje i bez oplácení, která miluje a trpí i za toho, jenž za to nestojí, vidíme v lásce Ježíše. A ve spojení s ním máme možnost v této lásce žít a dosahovat šťastného života. Taková láska není láskou, kterou potřebuji jen pro své uspokojení, ale kterou dávám pro samu podstatu lásky - jen pro obdarování druhého, pro jeho štěstí. To působí radost dárce a činí ho šťastným.

Kde se usiluje o tuto lásku, tam se méně počítá, více odpouští a radostněji žije. Čím čerpáme takovou lásku? - Modlitbou, je to úžasné tajemství. Modlitba je kontakt, bez kterého se nemůžeme obejít, chceme-li načerpat z Božského srdce lásku a pokoj. Komunikaci s Bohem, nazývané modlitbou, se věnuje až jedna z dalších kapitol. Zde uvažujme o dalších aspektech povolání k lásce. K našemu

nejkrásnějšímu úkolu patří milovat. Ať mluvíme s lidmi, či se modlíme nebo pracujeme, vše konejme s láskou. Láska dává hodnotu každému činu a bez lásky, jak říká apoštol Pavel, „*kdybych měl tak velikou víru, že bych hory přenášel, nic nejsem. A kdybych rozdal všechno, co mám ..., ale lásku bych neměl, nic mi to neprospěje*“ (1Kor 13,2-3).

„Lidé mohou žít věrnou, odpovědnou a velkodušnou láskou, inspirují-li svou existenci evangeliem“ - to je podle slov Jana Pavla II. to, co máme světu říkat. První přikázání nám říká: „*Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí. Druhé je mu podobné: miluj svého bližního jako sám sebe*“ (Mt 22,37.39). Člověk milováním Boha čerpá energii k milování druhého člověka i ve chvílích, kdy je to těžké. Milovat Boha ale znamená dodržovat též jeho přikázání obsažená v Desateru. - „*Milujete-li mne, budete zachovávat má přikázání*“ (Jan 14,15). A ta přikázání jsou pro naše dobro, chrání náš život. „*Vždyť přikázání nezczizoložíš, nezabiješ, nepokradeš, nepožádáš... a kterákoliv jiná jsou shrnuta v tomto slovu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona*“ (Řím 13,9-10).

„*Kdo zachovává jeho přikázání zůstává v Bohu a Bůh v něm* (1 Jan 3,24). Podle příslibu Pána Ježíše: „*Můj otec ho bude milovat, přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek*“ (Jan 14,23).

„*Milování, milujme se navzájem, neboť láska je z Boha. Kdo nemiluje, nepoznal Boha, protože Bůh je láska. V tom se ukázala Boží láska k nám, že Bůh poslal na svět svého jediného Syna, abychom skrze něho měli život. V tom je láska: ne, že my jsme si zamilovali Boha, ale že on si zamiloval nás a poslal svého Syna jako oběť smíření za naše hříchy*“ (1 Jan 4,7-10). A tak je každému z nás otevřena cesta k opravdu šťastnému životu.

Jsme stvořeni k obrazu Božímu (Gen 1,27), ale zpronevěřili jsme se svému úkolu být tím obrazem. Slyšeli jsme, co pro nás učinil Bůh v Ježíši Kristu. A co jsme učinili my pro něj? - Co jsem učinil já osobně? Jsem volán k lásce a v té lásce mohu vyprošovat ten dar víry, poznání, dar nejcennější lásky i druhým, jako to učinil Kristus na kříži pro mne. A to v takové míře, že tu jeho oběť mohu s tou mou nepatrnou přiložit ke své prosbě a předložit Otci. O dobré příklady bych nouzi mít nemusel, ale chybí mi ochota říkat Bohu „ano“. Kdo však zůstává v Bohu, ten usiluje jen o jeho vůli a netouží uplatňovat svou vlastní, čímž se liší od toho, kdo pošlapává Boží řád a tím si šlape po svém štěstí.

„*Bůh nám dává život, abychom se naučili milovat, a k tomu nám také nabízí pro nás tu nejlepší cestu. Do nebe si nevezmeme svoje skutky, jenom míru své lásky. - K Bohu má blíž ten, kdo více miluje*“, řekla v rozhovoru pro KT, řeholnice M.M., pocházející z komunistické rodiny v Liberci, která na Karmel odešla po složení státní zkoušky z medicíny.

Život z víry není jen pro někoho, komu zrovna „teče do bot“, ale je povoláním pro všechny, stejně jako povolání k lásce. Moudří se této nabídce otevírají, chytráci myslí na to, jak mít převahu nad druhými, slovy „láska“ a „miluji“ odívají svůj egoismus a o možnosti svého brzkého konce neuvažují.

Láska plodí radost a likviduje bídu. Nenávist mění v přátelství. špatnost zatlačuje do ústraní, strach v ní nenachází místo. Láska naplňuje člověka pokojem a pozvedá ho k Bohu.

ŽIVOT Z VÍRY

aneb k čemu náboženské úkony a svátosti

Již v prvním dílu bylo naznačeno, že je důležitá shoda v otázce náboženské víry a s ní související životní praxe, protože zásadní rozdílné názory na život, na jeho náplň a smysl, bývají příčinou problémů. Nejde zde jen o potřebu týkající se v budoucnu výchovy dětí, ale o podstatný vliv na vlastní manželské soužití. Není potřebné vypočítávat zde rozdílné využívání času, ale spíše si připomenout, že společný duchovní život prohlubuje jednotu partnerů. Jejich vzájemný vztah je posilován tím, že se zakládá na společenství s Kristem. Podle něj se také orientují ve svém životě. Zatímco pro snoubence, kteří na Kristu nestaví, je nejlepším způsobem života přizpůsobovat se jeden druhému a tím i vzájemným chybám a nedokonalostem, pro věřící je to přizpůsobování se Kristovu vedení. Tato snaha tedy představuje stejný směr na rozdíl od prvního, protože každý člověk je jiný, a dokonce i proměnlivý. Manželství přijaté jako svátost má ještě další dimenze, totiž posvěcení a posílení snoubenců do nastávajícího manželského a rodinného života.

Zdrojem života církve je přijímání svátostí. Jde nejen o uskutečňování Kristova odkazu, ale o přijímání daru, v němž svou přítomností působí sám Bůh. Každý Boží dar se nazývá Boží milostí a člověk jej může vděčně využít, nebo nechat ladem. Každé udělení svátosti má svá pravidla. Jde o smysly vnímatelná znamení neviditelné milosti. Katechismus v odstavci 1131 říká: „*Svátosti jsou účinná znamení milosti, ustanovená Kristem a svěřená církvi, jimiž se nám uděluje božský život. Viditelné obřady, jimiž jsou svátosti slaveny, znamenají a zjednávají milosti, které jsou vlastní každé svátosti. Svátosti přinášejí plody v těch, kteří je přijímají s požadovanými předpoklady.*”

Tou nejzákladnější svátostí je křest. Nazývá se také při vtělení k tajemnému Kristovu tělu a člověk skrze tuto svátost vstupuje do společenství církve, do Boží rodiny. Křest přijímá pouze jednou a teprve po něm má přístup k dalším svátostem. Za normální situace se požádá kněz nebo jáhen o řádné udělení svátosti křtu. V případě nutnosti (v nebezpečí života) může však křtít každý člověk za podmínky, že má požadovaný úmysl - že chce konat to, co koná církev, když křtí - a že s vyslovením jména křtěného lije vodu na hlavu současně se slovy: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.”

Některé svátosti jsou vázány na moc udělenou apoštolům a předávanou jejich nástupcům platným biskupským svěcením. Zejména udělení svátosti kněžství, která zplnomocňuje k poslání, které Kristus svěřil apoštolům, aby skrze ně v liturgickém slavení pokračovalo zpřítomněním „*slavení jeho života, jeho smrti, jeho zmrtvýchvstání a jeho přímlyvy u Otce.*” (Katechismus 1341) Jejich výsadní poslání pokračuje když prostřednictvím jejich kněžského rozřešení Bůh uděluje kajícím

odpuštění a pokoj. Také udělováním svátosti nemocných působí při kněžských úkonech milosrdná Boží láska.

Svátost biřmování (kterou uděluje biskup nebo mimořádně jím pověřený kněz a která biřmovance dokonaleji spojuje s církví a obdaruje zvláštní silou Ducha svatého) tvoří se křtem a eucharistií souhrn „svátostí uvedení do křesťanského života.“ (*Katechismus 1285*)

Slavení eucharistie je liturgickou slavností poprvé slavenou Kristem při Poslední večeři. A tak jako tehdy i dnes ve mši svaté „*v pronášení slov o ustanovení účinnost Kristových slov a úkonů a moc Ducha svatého zpřítomňují svátostně jeho tělo a krev pod způsoby chleba a vína, jakož i jeho oběť přinesenou na kříži jednou provždy*“ (*Katechismus 1353*).

Liturgie - je výraz pro slavení bohoslužeb církve, pro konání služby kněžství Ježíše Krista, kterou se na jedné straně uskutečňuje spása člověka a na druhé straně oslava Boží, vnějšími působivými znameními. Znamení zde značí posvěcení. Všechny náboženské úkony přispívají k zapojení smyslů a k větší vnímavosti při prožívání liturgie i celého duchovního života.

Svátost manželství, svým slibem před svědky a zástupcem církve, si udělují snoubenci sami.

Svátosti nás sjednocují nejen s Kristem, ale i se sebou navzájem. Jsou k tomu, abychom z nich žili, to znamená, abychom z nich čerpali potřebnou sílu v našich konkrétních momentálních situacích a byli tak schopni lepšího života, pro naše štěstí, dle úmyslu Božího. Takový křesťanský život znamená život plný vnitřní radostí, a to i tehdy, když se zdá, že pro vnější okolnosti nejsou k ní předpoklady. Život s Bohem začíná zde a směr k věčně šťastné budoucnosti závisí na našich rozhodnutích.

Aby nám toto všechno něco říkalo, potřebujeme v sobě nejprve nechat dostatečně vzkličít víru, která je rovněž darem Božím. Pro dar víry potřebujeme otevřít své srdce a mít aktivní zájem poznávat působení živého Boha, který tím, že naplní naše srdce, zvýší naši odpovědnost za způsob našeho života. „*Komu bylo mnoho dáno, od toho se mnoho očekává, a komu mnoho svěřili, od toho budou žádat tím více.*“ (*Lk12,48*) Nestát o větší dar, o to „mnoho“, znamená připodobnit se živořícímu pošetilci, který odmítá bohatství jen proto, aby si ušetřil námahu s jeho využíváním. Mnozí si řeknou: „*Tak blbí nejsme!*“ nebo „*Věřím, že Bůh je. To a to pro něj dělám...*“ A ve skutečnosti život s Bohem nepraktikují a to, co dělají tzv. „pro něj“, dělají pro vlastní uspokojení a umlčují tak své svědomí.

Ježíš řekl: „*Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského; ale ten, kdo činí vůli mého Otce v nebesích.*“ (*Mt 7,21*)

A otázka, zda tuto vůli mají oba dva manželé, nebo zda se v této věci rozcházejí, spadá do oblasti úsilí o jejich jednotu. Mohou ji podporovat nebo narušovat.

Věřící člověk v síle víry dokáže mnoho. Kdo však je skutečně věřícím, na to ukazuje ve svém přirovnání podobně jako Bruno Ferrero i MUDr. Max Kašparů v knize Malý kompas víry. V něm se provazochodec po předvedení své dovednosti, se kterou po laně převezl na trakán dva pytle brambor, dotazuje diváků, zda věří, že

by stejně tak dovedl převést kohokoliv z nich. Po souhlasné odpovědi v níž ho ujišťují o důvěře, se ale nikdo nenašel, kdo by byl ochoten tuto cestu absolvovat.

Kdo podobně říká, že v Krista věří, ale není zároveň ochoten k cestě s ním, je jako ten, kdo o jedné cestě tvrdí, že vede bezpečně k šťastnému životu, a o druhé, že vede ke zkáze, ale s vášnivou rozhodností pak vkročí na tu druhou, směřující k negativnímu cíli.

Věřit znamená jít životem ve světle víry a akceptovat ve svém jednání určité požadavky pro její další růst. Věřit znamená akceptovat, že mám nejen tělo a ducha, ale i duši a že chci žít plným životem - že chci prožít manželské štěstí ve všech třech oblastech. (Ti, kteří se však rozhodnou pro povolání kněžské nebo řeholní, nejsou ochuzeni, jak by se mohlo zdát pro jejich odlišné úkoly, ale prožívají i otcovství, byť duchovní a ve větší rodině.)

Budete-li mít zájem o svátost manželství, pak potřebujete vědět, jaké jsou mimo křtu a víry podmínky k jejímu přijetí a v čem spočívá život z této svátosti.

Podmínkami jsou svobodné a upřímné rozhodnutí slíbit si lásku, úctu a věrnost na celý život a ochota k přijetí dětí od Boha, včetně úkolu vychovávat je podle jeho zákona lásky. Nic lepšího nelze pro stabilitu rodin a štěstí všech jejich členů vymyslet, než akceptování těchto podmínek. Jejich větší náročnost vyrovnává síla pramenící ze svátosti manželství a posilující Boží přítomnost.

Podstatou manželského slibu je vzájemné odevzdání se jeden druhému a současně i Bohu, a to právě skrze svého partnera. Toto odevzdání je zde zároveň přijímáním. A v každém opakování jde o obnovování této svátosti. Kdykoliv dojde k plnému odevzdání se sobě navzájem, znovu se zpřítomní milost této svátosti. A tak stále z ní můžeme žít a žít pro Boha skrze sebe navzájem.

Manželé mají stále možnost mít ve svém středu Krista i pro jeho příslib: „*Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.*“ (Mt 18,20) Takové sjednocení má vliv i na vyslyšení bohulibých proseb.

V životě z víry dochází k nenahraditelné osobní zkušenosti s Bohem, kterému jsme dali svou plnou důvěru. Spolehnutí se na něj rovná se pocitu jistoty. Zvláště výrazně to vidíme u apoštola Pavla, když říká: „*Je-li Bůh s námi, kdo proti nám?*“ (Řím 8,31) Připomíná přitom ospravedlnění, které dává Boží přítomnost, jako výsledek Kristovy smrti, vzkříšení a jeho přímlyvy. A dodává: „*Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad soužení nebo úzkost, pronásledování nebo hlad, bída, nebezpečí nebo meč? ... - Ale v tom všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval. Jsem jist, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani mocnosti, ani přítomnost, ani budoucnost, ani žádná moc,... ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.*“ (Řím 8,35-39)

Ano, toto je víra. Je plná lásky a vedená pevnou nadějí. Z těchto tří božských ctností pramení odhodlání, síla i vnitřní radost, jež ulehčuje všechny obtíže. Každý, kdo miluje, ví, že námaha z lásky pro druhého není zdaleka tak obtížná, jako stejná námaha z povinnosti. Jsme totiž stvořeni pro lásku a činnost s ní je tou nejpřirozenější činností.

Nedá se říci, zeje to běžně uznáváno za pravdu. Skutky dokonalé lásky jsme schopni považovat nejen za něco mimořádného, ale přímo za bláznovství, někdy dokonce za zločin. Zde je příklad:

Italská lékařka Jana Mollová, obětavá odbornice specializovaná na chirurgii a pediatrii, žila ve šťastném manželství. Ve svých 38 letech zatoužila mít ještě čtvrté dítě. Na počátku těhotenství jí ale začal v děloze růst nezhoubný nádor (fibrom). Byl nutný chirurgický zákrok. Jana byla znalá věci. Jednou možností bylo odstranění celé dělohy, tedy umělý potrat z nutnosti, a druhou možností bylo riskovat vlastní život za porodu, když by se nyní operativně nádor odstranil, aniž by bylo dotčeno dítě. Jako dobrá matka z lásky k malému stvoření volila tuto druhou možnost, i když věděla, že bude proto trpět a mohlo by jí to stát i život. Její rozhodnutí nebylo vlivem Božího zákona, který zakazuje interrupce (*jak uvádí o. Josef Kolářek - Nový život 11/94, mohla v tomto případě volit i opačnou alternativu*). Bylo ovlivněno láskou, kterou žila. V jejích dopisech jsou věty: „*Láska a oběť jsou vnitřně spojeny tak jako slunce a světlo. Nelze milovat bez utrpení a trpět bez lásky.*“ Manželovi řekla: „Pro toto dítě jsem Prozřetelností já. ..o ty druhé se mohou postarat mnozí. .. o toto pouze já.“ Do doby porodu pečovala ještě o rodinu. Když nadešel čas porodu, připomněla své přání pro případ rozhodování mezi jejím životem a životem dítěte. Narodila se jí zdravá a krásná holčička. Hleděla na ni s nevýslovnou něhou. V důsledku infekce začala prožívat ukrutné bolesti, aniž by pro ni existovala nějaká pomoc. Po týdnů mluvila s manželem o tom, co ji očekává, a v dalším týdnu za nepřetržitých bolestí zemřela. Její dcerka o pohřbu vyjádřila své city slovy: „*Maminka by měla mít truhličku ze zlata.*“ Psal se rok 1962. V roce 1994 ji papež Jan Pavel II. prohlásil za blahoslavenou, při čemž řekl: „*Tím, že tato žena je kladena za vzor křesťanské dokonalosti, toužíme tak vzdát poctu všem odvážným matkám, které se bez výhrad věnují vlastní rodině, trpí, aby přivedly na svět své děti, a jsou připraveny vyvinout jakoukoliv námahu a přinést jakoukoliv oběť, aby jim předaly všechno to nejlepší, co v sobě mají.*“

K této události psaly 17.3.1997 Lidové noviny komentář docenta Radima Uzla, v němž poukazuje na zhoubnost křesťanské ideologie, vinu za smrt Jany křivě přičítá působení katolického kněze a dodává: „Korunu tomu nasadí sám papež, který tuto ženu označí za hrdinku a její vpravdě sebevražedné konání blahověří... S plným vědomím možných následků označují tuto ideologii za zhoubnou...“ - A mnozí čtenáři a čtenářky si vůbec neuvědomili, že ve skutečnosti může jít o hodnotu mateřského přístupu a citu, s jakým druhá matka třeba skočí pro své dítě před jedoucím autem do silnice a strhne je, i když se sama může octnout pod koly auta, nebo je zachraňuje při povodni, či jiném ohrožení, při čemž za ně obětuje svůj život. Zaslouží si takové matky čest, nebo pohrdající odsouzení? .. Učme se lásce, bláznovství lásky je svaté a znamená prožívání štěstí. A budete-li v každém okamžiku milovat všechny lidi, budete nejšťastnější.

Takovou známou osobou byla nedávno zesnulá matka Tereza. Žila ze svátostí a z modlitby za druhé, pro které obětavě pracovala a v nichž viděla Krista. Péče o nejobožejšího byla tak pro ni náboženským úkonem. Efekt každého náboženského úkonu spočívá v tom, že nám pomáhá zaměřit svou pozornost k Bohu, který je pro nás zdrojem lásky.

PERFEKTNÍ SPOJENÍ

aneb tajemství pro zpevnění manželství

Základem transcendentní složky života je modlitba. Modlitba je pro duchovní život nezbytná. Je ale důležitá i pro rodinný život, pro harmonický soulad manželů i pro dobrou výchovu dětí. Matka Tereza zdůrazňovala: „*Kde se společně modlí, tam drží rodina pohromadě.*“ Tam jde nejen o shodný hlavní cíl, ale i o vyprošování potřebné Boží pomoci a o snadnější nápravu při nedostatku lásky či porozumění. Manželské krize, hádky i další problémy se dají řešit modlitbou. Modlitbou bývá vyprošováno i tělesné zdraví, zpevňovány vzájemné vztahy, získávána radost a štěstí.

Modlitba začíná touhou po společenství s Bohem, hledáním Boha. Bez modlitby jej nikdo nenajde. Mnozí však mohou objevit Boha za pomoci modliteb někoho druhého. Význam modlitby zdůrazňoval náš duchovní otec Antonín slovy: „Svět byl stvořen kvůli modlitbě.“ I bible poukazuje na to, že svět - naše Země se svým bohatstvím - je zde pro člověka a člověk je tu pro Boha, od něhož pochází vše stvořené. Pro vztah k němu, pro komunikaci s ním, aby ho postupně poznával a měl s ním podíl i na rozšiřování Božího království lásky. Modlitba vnáší do lidského srdce radost a životu dává smysl. Svátá Terezie z Avily o modlitbě řekla: „*Modlitba není záležitostí mnoha slov, ale mnohého milování.*“ Modlitba je projevem živé víry v Boží lásku a projevem důvěrného vztahu k Bohu. Modlitbou tento vztah prohlubujeme a ona má vliv i na růst víry. Skutečnou modlitbou vždy směřujeme k milování Boha. To „*mnohé milování*“ charakterizuje potřebnou vytrvalost v modlitbě. Potřeba modlitby pro duchovní život bývá přirovnávána k potřebě stravy nebo k potřebě dýchání pro náš fyzický život. Je však zapotřebí naučit se modlit z lásky, ne z nutnosti; stejně tak poslouchat Boha z lásky a pak i vše konat a přijímat z lásky. Bez zapojení srdce není možné modlit se tak, jak si to Bůh přeje - to je poselství z nebe.

Srdce je místem pro prožívání setkání s Bohem. Je tím nejvnitřnějším „já“. Katechismus katolické církve o něm říká: „*Srdce je příbytek, kde jsem, kde bydlím, (...kam „sestupuji“). Je to náš skrytý střed, nepostižitelný naším rozumem nebo našimi bližními, jen Boží Duch jej může probádat a poznat. Je to místo rozhodování, které je v největších hlubinách našich psychických sklonů. Je to místo pravdy, kde volíme život, nebo smrt. Je to místo setkání, protože podle Božího obrazu žijeme ve vztahu, je to místo smlouvy.*“ (2563)

A hned v dalším odstavci čteme: „*Křesťanská modlitba je vztahem smlouvy mezi Bohem a člověkem v Kristu. Je to činnost Boha a člověka, vyvěrá z Ducha svatého a z nás, je zcela zaměřená k Otci ve spojení s lidskou vůlí Božího Syna, který se stal člověkem.*“ (2564)

Také v Bibli je nám jasně řečeno: „...ti, kteří Boha opravdově ctí, budou ho uctívat v Duchu a v pravdě. A Otec si přeje, aby ho lidé takto ctili.“ (Jan 4,23) Další apoštol nás vyzývá: „Milovaní, budujte svůj život na přesvaté víře, modlete se v Duchu svatém...“ (Ju 20)

Sami ze sebe nejsme schopni navázat s Bohem rozhovor, nejsme schopni dokonalé modlitby. Bůh sám nám proto vychází vstříc. Je-li tomu tak, musí modlitba obsahovat pokoru, se kterou uznáváme potřebu Boží pomoci, a to i pro vyslovení prosby k němu. Abychom vystupovali pravdivě, nezbyvá než pokorné uznání své hříšnosti. Hřích je sice neslučitelný se svatostí Boží, ale Bůh připravil vše k odstranění této překážky skrze utrpení svého Syna, jeho smrt na kříži a vzkříšení. Tím podstatným pro modlitbu je důvěra nebo alespoň snaha o ni a samozřejmě zaměření se na Boha. Na pravého Boha, ne na bůžka. Uvědomíme-li si to všechno, je před námi i odpověď na otázky týkající se nevyslyšených proseb. Dotýkáme se problému odříkávání modliteb - které jak se zdá - nepřináší očekávané vyslyšení. Zůstává otázkou, jaká je naše touha a náš postoj. Ty jsou rozhodující pro náš vztah k Bohu, nikoliv zjevný výsledek. Modlitba v žádném případě není „měna“, za kterou se obdrží požadované, ale je to komunikace, která v první řadě má být projevem naší lásky a máji zesilovat. Duch svatý je Lásky a je v modlitbě hlavním aktérem. Jeho působením pak cítíme Boží hlas. Cítíme ho „srdcem“, v němž k nám mluví Bůh. On je první, kdo touží po vzájemném vztahu s námi, ale plně respektuje naši svobodu, kterou nám dal. Proto také můžeme do svého srdce vpustit i satana, ač je to velmi nerozumné. Jen ve svobodném rozhodnutí může jít o skutečnou lásku, která svou hodnotou vše ostatní převyšuje.

Opravdovou modlitbu provází i snaha milovat především své nejbližší a člověk se tak uschopňuje pro lásku ke všem ostatním lidem. Bůh spojuje potřebu lásky vůči němu s potřebou lásky k bližnímu. Každé zaměření se s láskou na Boha je i přínosem lidské společnosti, protože z Boha přijímáme to, co je pro vztahy mezi lidmi nejvíce potřeba. Zlepšení vzájemných mezilidských vztahů je možné dosáhnout modlitbou, protože láskou dosáhneme i toho, co pokládáme za nemožné. Doporučení: Týden prožívat slova „Miluji Boha!“ a žít podle nich.

Křesťanská víra nás učí, že Bůh je naším Otcem. Jsme zde, protože nám dal život - tělesný prostřednictvím rodičů a duševní prostřednictvím svého svatého Ducha. V jeho plánu jsme byli mnohem dříve, než si dovedeme představit. Jsme stvoření k podobě Boží, k obrazu Božímu: „Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil.“ (Gen 1,27) Člověk v sobě nese stopy Boha, jeho přítomnost, kterou může buď prožívat, nebo se od ní odvracet a svým jednáním zapírat, zpronevřovat se tak svému povolání. Tím zároveň ovlivňuje skutečné štěstí celého svého života.

Štěstí a radost čistého srdce, v němž člověk prožívá společenství s Bohem, se nedá koupit ani získat za celý svět, ale pouze obdržet darem pro svůj přirozený vztah k Bohu. „Přirozený“, protože jsme pro něj stvoření, ať už jej přijímáme nebo, se od něj distancujeme. Bůh je věrný a neměnný. On je otevřen pro nejužší vztah s námi i přes naši zpronevěru a ubohost, když se k němu obrátíme s prosbou a přijmeme s upřímným srdcem jeho vůli. Není v tom žádné omezování svobody, ale upřednostňování toho, co je pro nás lepší. Znamená to snahu žít jeho láskou. Problémem je naše ochota žít s ním, v něm a pro něho.

Manželé ve spojení s Bohem mají možnost jeden druhému prokazovat větší lásku. Mají možnost svou vzájemnou lásku rozvíjet pomocí Boží lásky tím, že žijí ze svátostí.

Pro toto vše potřebujeme s Bohem neustále komunikovat. A tak si zopakujme, že komunikace utváří vztahy a že představuje celé naše jednání. Komunikujeme nejen slovy, ale i pohledem a gestem, kterými dáváme najevo své pocity. Zůstat mlčky na kolenou před Bohem při uvědomování si jeho přítomnosti je už samo o sobě krásnou modlitbou. Bůh je nám tak blízký, že máme možnost s ním komunikovat ve svém srdci i bez vnějšího projevu.

Pro modlitbu je důležité „ztišení“, soustředění se na vztah s Bohem. Lze to přirovnat k začátku schůzky zamilovaných, když se setkávají jejich oči i srdce a mysl každého z nich poutá ten druhý. Vždyť modlitba také a ještě víc je milostnou schůzkou.

„Boží hlas“ může být tak tichý, že jej pouze cítíme ve svém srdci a s jistotou si uvědomíme Boží vůli. Může ale být i velmi hlasitý prostřednictvím různých událostí, které se nás mohou týkat, a my jej přesto nemusíme vnímat. Často člověk potřebuje Boha hledat a opravdu usilovat o komunikaci s ním, uvědomovat si přitom svou nepatrnost a Boží velikost i velebnost, aby se dopracoval správného postoje. Bůh, i když slouží, není služebník, ale je Pán. Jeho vůle (a též i všech jeho svatých v nebi) je totožná s LÁSKOU, proto svatý Jan píše: „*Bůh je láska.*“ Jeho otcovský vztah akceptujeme tehdy, když k němu zaujímáme postoj dítěte. V něm vynikala karmelitánská řeholnice, sv. Terezie z Lisieux. Na to v souvislosti přípravy na její jubileum poukázal Jan Pavel II. slovy: „*Terezie nám připomíná nejhlubší a nejuniverzálnější pravdu evangelia: Bůh je náš Otec a my jsme jeho děti.*“

Čím více tento vztah prožíváme, tím se ocitáme v důvěrnějším postoji vůči Bohu a více je nám prominuto či dovoleno, tak jako je tomu v lásce mezi rodiči a dítětem. „*Komu se málo odpouští, málo miluje.*“ (Lk 7,47)

Odpuštění musí vycházet v první řadě od nás samých. Tím, že odpouštíme těm, kteří nám křivdí, ubližují, napodobujeme Boha, tak jak si to on přeje. Pokud někomu něco nechceme odpustit, vytváříme překážku láskyplnému soužití. Kromě toho, chceme-li odpuštění od Boha, musíme také my sami druhým odpouštět (srov. Mt 6,15). Odpuštění a usmíření je nutný úkon našeho srdce k rozvíjení komunikace s Bohem a pro šťastný život, jak již bylo poukázáno.

Potřebujeme-li se naučit komunikovat s druhými lidmi, tím spíše se potřebujeme učit komunikaci s Bohem - modlitbě. Ve svém jednání s druhým člověkem se řídíme nejen podle toho, oč nám jde, ale i podle osobnosti, s níž komunikujeme, jaké má vůči nám postavení, jak je nám blízká či vzdálená apod. Osobnost Boží nás nekonečně převyšuje velikostí i svatostí a uznání této skutečnosti se musí odrážet v našem postoji. Současně božský vztah nebeského Otce a dětí, jako nezasloužený dar vzájemné sounáležitosti, nás uvádí do největší důvěrnosti.

Začátek modlitby jev tom, že se chceme modlit. Naučit se modlit lze jedině tím, že se stále častěji modlíme. Tak jako dítě, které se učí chodit. Pokud by o chození jen přemýšlelo, aniž by chození stále dokola zkoušelo, chodit se nenaučí. Při komunikaci

si mnoho podstatného sdělujeme postojem. Maminka se podívá na dítě a ví, „kolik uhodilo“, vyčte z jeho postoje hlavní obsah sdělení dříve, než ono otevře pusu. Tak také s modlitbou je dobré začínat postojem. Prvořadý je postoj našeho srdce, našeho nitra, který má být postojem dítěte. Pravda o Bohu a o nás samých nás vede k pokornému smýšlení a uschopňuje nás k plné odevzdanosti. V postoji dítěte je stále důvod k prosbě, k děkování i k chválám. Tento svůj vnitřní postoj potom často rádi projevujeme i postojem vnějším, např. na kolenou, a volíme místo, kde nás nic neruší, rádi dáváme přednost místu, kde Boží blízkost více vnímáme. Může to být před svatostánkem, před křížem ve svém pokoji, ale za vhodný prostor ke krátké modlitbě lze považovat i zastavení se na červenou v silničním provozu.

K modlitbě patří i slova. Napomáhají našemu vyjadřování. Při naučených modlitbách však si musíme dávat pozor, abychom se nemodlili, aniž bychom věděli, co říkáme. Mnohé citace modliteb najdeme v bibli. Zastavme se u té nejdůležitější, kterou jako vzor modlitby dal Pán Ježíš (viz Mt 6,9-13).

V modlitbě „Otče náš“ je předmětem prvních tří proseb Otcova sláva, posvěcování jeho jména, příchod království a plnění jeho božské vůle. (Katechismus 2857) Dvě další prosby jsou zaměřeny na náš současný život a ve dvou posledních jde o vítězství při boji o věčný život. Celkem je proseb 7 a toto číslo symbolicky také vyjadřuje plnost.

„Otče náš“ - zkusme nad tímto známým oslovením chvíli uvažovat za pomoci Katechismu: *Zde „se obracíme osobně k Otci našeho Pána Ježíše Krista. Nerozdělujeme božství, protože Otec je jeho zdrojem a původem, nýbrž vyznáváme tím, že Syn je jím věčně plozen a že z něho vychází Duch svatý. Ani nesměšujeme osoby, protože vyznáváme, že naše společenství je s Otcem a jeho Synem Ježíšem Kristem v jejich jediném Duchu svatém. Nejsvětější Trojice je soupodstatná a nerozdílná. Když se modlíme k Otci, klaníme se mu a oslavujeme ho se Synem a Duchem svatým.“ (2879)*

Hned na začátku této modlitby se můžeme podílet na komunikaci Nejsvětější Trojice, být do ní jakoby vtaženi. Záleží na nás, jak se modlíme. Stejnými slovy jako chválit, je člověk schopen i urážet. Nazývat Boha Stvořitele „Otcem“ je opodstatněné naukou jeho Syna Ježíše Krista. Sami sebe nyní můžeme vidět v pozici dětí Božích. Výraz „náš“, říká že se jedná o společenství. Tímto společenstvím je zde církev spojená s Ježíšem Kristem. Jsou to všichni lidé, kteří skrze víru v něho se zrodili prostřednictvím vody a Ducha svatého, tedy všichni křesťané.

Slova **„jenž jsi na nebesích“** - označují vznešenost Boží, nikoliv omezený prostor. Katechismus (2796) poukazuje i na to, že vyslovováním této první věty modlitby církev *„vznává, že jsme Boží lid, kterému již Bůh v Kristu Ježíši vykázal místo v nebi.“ (srov. Ef2,6)* Přitom „nebe“ chápeme jako trvalé společenství s Bohem.

„Posvěť se jméno tvé“ - jde o hodnotící význam pro nakládání se jménem Božím převedený do prosby. Svatost Boží je i předpokladem našeho posvěcení. Prosba se týká žádosti, aby jeho jméno bylo posvěcováno v nás a skrze nás, a to ovlivňovalo i náš život.

„Přijď království tvé“ - těmito slovy toužíme po vládě Boží lásky, po tom, abychom se vrátili k Otci. Jak vidíme na Kristu, Boží kralování je především činností nejsvětější lásky. Na mysli máme zvláště konečný příchod Božího království ve slávě. Ovšem „od Poslední večeře přichází Boží království v eucharistii, je mezi námi.“ (Katechismus 2816)

„Bud' vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi“ - Boží vůlí je, „aby se všichni lidé zachránili a došli k poznání pravdy“ (1Tim 2,4;). Otcovo přikázání, které shrnuje všechna ostatní a ukazuje nám celou jeho vůli, zní: „Milujte se navzájem: jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy,“ (Jan 13,34, celé viz Katechismus 2822) V souhrnu je řečeno, že jde o potřebu vyprošovat si, aby Otec „sjednotil naši vůli s vůlí Syna, aby se v životě světa dokonal jeho plán spásy.“ (2860)

„Chléb náš vezdejší dej nám dnes“ - prosíme o základní potřeby pro tělo i pro duši. Katechismus v čí. 2861 říká: *Prosbou „Dej nám“ vyjadřujeme společenství s našimi bratry dětinou důvěrou k našemu nebeskému Otci. „Chléb náš“ označuje pozemský pokrm, nutný k životu nás všech, ale znamená také chléb života: „Boží slovo a Kristovo tělo.“ Dostáváme jej „dnes“ od Boha jako nenahraditelný (nad)podstatný pokrm hostiny v Božím království, kterou předjímá eucharistie.*

„Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům“ - tato prosba je jasná. Vyslyšení naší prosby o odpuštění, které nezbytně potřebujeme (*je-li* naším cílem nebe), je zde vázáno na naši ochotu odpouštět druhým, a to i nepřátelům. Vlastnost odpouštět je v základu vztahu lásky ke druhé osobě. Bůh svou všemohoucnost ukazuje i ve svém milosrdenství, které máme napodobovat, jako stvoření k jeho obrazu. Nezapomínejme na zvláštnost této prosby, že jí musí předcházet naše vlastní odpouštění, aby její smysl nezněl jinak.

„Neued' nás v pokušení“ - pokušení představuje riziko a podlehnout mu znamená hříchem se odvrátit od Boha. Katechismus učí, že hříchy jsou plodem souhlasu s pokušením. Touto modlitbou prosíme, aby nás Otec chránil před cestou, která vede ke hříchu. Naši modlitbu netvoří jen slova, ale i postoj naší svobodné vůle. Pozor, aby si neprotiřečily! *„Tato prosba též naléhavě prosí o Duchu rozlišování a síly a pokorně žádá o milost bdělosti a vytrvání až do konce“* (Katechismus 2863).

„Ale zbav nás od zlého“ - „Zlo v této prosbě označuje osobu satana, zlého ducha, anděla, který se protíví Bohu. Dábel je ten, který chce překážet Božímu úradku a jeho dílu spásy dovršenému Kristem.“ (Katechismus 2851) *„Když prosíme, abychom byli osvobozeni od zlého, modlíme se zároveň o to, abychom byli zbaveni všeho přítomného, minulého i budoucího zla, jehož je dábel původcem a podněcovatelem. V této poslední prosbě církev přednáší Otci všechnu bídu světa. Církev zároveň s osvobozením od všeho zla, jež doléhá na lidstvo, naléhavě prosí o cenný dar míru a o milost vytrvalého čekání na Kristův návrat“* (Katechismus 2854).

„Amen“, kterým bývá modlitba zakončena, je jejím stvrzením, neboť znamená totéž, co „staň se“.

Větší množství citací je zde uvedeno nejen pro význam této modlitby, ale i pro poznávání nauky o Bohu a životě, kterým věřící k němu směřují.

Kromě této vzorové modlitby nám Ježíš dal také svůj příklad. Modlí se v chrámu i v přírodě (na hoře, v poušti). Modlí se tiše i nahlas, o samotě i s jinými. Modlí se na kolenou, tváří k zemi, pozvedá oči k nebi. Modlí se duší, tělem, srdcem a celou svou bytostí. Modlí se za všech okolností. V modlitbě se sjednocuje s Otcem a jemu se klaní, jej oslavuje, jemu děkuje. Odevzdává se do jeho rukou. To vše je pro nás zachyceno v evangeliu.

OSOBA JEŽÍŠE KRISTA

aneb „Bůh zachraňuje“.

Kdo je to Ježíš? Co vše o něm víme? Jaká fakta jsou nejdůležitější?

Nejuznávanější a nejrozšířenější zprávy o něm se nacházejí v Písmu sv. Další, důkladně propracované pojednání o něm podává Katechismus katolické církve, napsaný po Druhém ekumenickém vatikánském koncilu a schválený papežem Janem Pavlem II. 25. června 1992. Vedle těchto zdrojů jsou o Ježíši Kristu zachované i mimobiblické zprávy u historiků z počátku našeho letopočtu. Zmiňují se o něm: Josef Flavius, Tacitus, Plinius mladší, Suetonius, také talmud. Skutečnost jeho života a jeho významné působení jsou nevyvratitelné, ale podstata otázek týkajících se Ježíše Krista spadá do oblasti víry.

Začneme u jména „Ježíš“ a jeho dalších pojmenování, která o něm hovoří. V hebrejštině, tedy v jazyce jeho národa, „**Ježíš**“ znamená „Bůh zachraňuje“. Je to vyjádření totožnosti i poslání. „Kristus“ pochází z řeckého překladu hebrejského výrazu „Mesiáš“ (MAŠIAH) a je vyznáním, které v evangeliu zní ústy Šimona Petra: „*Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého*“ (Mt 16,16). **Mesiáš** znamená „pomazaný“ a „spasitel“. Mesiáš neboli Kristus (řecky Christos) „*stává se Ježíšovým vlastním jménem jen proto, že on dokonale plní božské poslání, které to jméno vyjadřuje. V Izraeli bývali totiž ve jménu Boha pomazáni ti, kteří mu byli zasvěceni k poslání, jež jim svěřil. Byli to králové, kněží a někdy i proroci. Takový měl být par excellence případ Mesiáše, kterého měl Bůh poslat, aby nastolil s konečnou platností své království. Mesiáš měl být pomazán Duchem Hospodina na krále i kněze zároveň, ale také na proroka. Ježíš splnil mesiánskou naději Izraele ve své trojí funkci kněze, proroka a krále.*“ (Katechismus 436)

Bible zaznamenává jeho pomazání Duchem svatým při Janově křtu slovy: „*Když se všechen lid dával křtít a když byl pokřtěn i Ježíš a modlil se, otevřelo se nebe a Duch svatý sestoupil na něj v tělesné podobě jako holubice a z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil.*“ (Lk 3,21) Ježíšovo pomazání Duchem

ukazuje na to, že Ježíš působí ve svém pozemském životě v moci tohoto Ducha, a tedy v moci Boží. Spása, kterou Kristus přináší, je zároveň tvůrčí dílo Ducha svatého a dar Boha Otce skrze Syna.

Katechismus v odstavci 444 říká: *Ježíš se sám představuje jako „jednorozený Syn Boží“ (Jan 3,16) a tímto titulem potvrzuje svou věčnou preexistenci. Požaduje víru „ve jméno jednorozeného Syna Božího.“ (Jan 3,18) Toto křesťanské vyznání se objevuje již ve zvolání setníka tváří v tvář Ježíši na kříži: „Tento člověk byl opravdu Boží Syn“ (Mk 15,39); jedině věřící člověk může vyjádřit ve světle velikonočního tajemství plný dosah titulu „Boží Syn“.*

Jako Syn je Ježíš označován ještě ve spojení se dvěma dalšími výrazy - Syn člověka a Syn Davidův. Výraz „**Syn člověka**“ (použitý v evangeliích 82krát) je semitského původu, užíval se jako opis zájmena „já“ nebo označoval člověka jako jednotlivce i jako lidstvo. První použití tohoto výrazu spatřujeme v popisu vidění proroka Daniela: *„Viděl jsem v nočním vidění, hle, s nebeskými oblaky přicházel jakoby Syn člověka; došel až k Věkovitému, přivedli ho k němu. A byla mu dána vladařská moc, sláva a království, aby ho uctivali všichni lidé různých národností a jazyků. Jeho vladařská moc je věčná, která nepomine, a jeho království nebude zničeno.“ (Dan 7,13-14)* Jde o proroctví týkající se oslaveného Krista, přesahující konec našeho času. Podobně v knize Zjevení vystupuje „někdo jako Syn člověka,“ který říká ve vidění apoštola Janovi: *„Neboj se. Já jsem první i poslední, ten živý; byl jsem mrtev - a hle, žiji na věky věků. Mám klíče od smrti i hrobu. (Zj 1,17-18).*

Ježíš sám mluví o Synu člověka často tam, kde o sobě říká něco významného pro nás: *„Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“ (Mt 20,28)*

„Amen, amen, pravím vám, přichází hodina, ano už je tu, kdy mrtví uslyší hlas Božího Syna, a kteří uslyší, budou žít. Neboť jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synovi, aby měl život sám v sobě. A dal mu moc konat soud, poněvadž je Syn člověka.“ (Jan 5,25-27)

„Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo.“ (Lk 19,10)

S názvem „Syn člověka“ se nám rozšiřuje vhléd do tajemství Kristovy osoby, která se nám hlouběji dává poznat v celkové dimenzi. Je jedním z nás - *„Syn člověka musí mnoho trpět“ (Mk 8,31)*, a současně je roven Bohu Otci, jak vidíme výše.

Název „**Syn Davidův**“ se váže k prorockým předpovědím, že očekávaný Mesiáš bude z královského rodu Davidova. Anděl hovořící s Marií při Zvěstování jí oznamuje: *„Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazván Synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. Navěky bude kralovat nad rodem Jákobovým a jeho království nebude konce.“ (Lk 1,31-33)* Podobná souvislost je i v předpovědi o narození v městě Davidově - v Betlémě (srov Mi 5,2).

Z proroctví Izaiáše se také naplnila slova k „domu Davidovu“: *„Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel (Emanuel), to jest přeloženo Bůh s námi.“ (Mt 1,23; srov Iz 7,14)*

Co podstatného říká titul „**Pán**“ před Ježíšovým jménem? „*V řeckém překladu starozákonních knih je nevýslovné jméno, jímž se Bůh zjevil Mojžíšovi („Jsem, který Jsem“ viz Ex 3,14), JHVH, přeloženo výrazem Kyrios (Pán). Od té doby se výraz Hospodin (Pán) stává nejčastějším jménem přímo pro označení božství Boha Izraele. V tomto hutném smyslu užívá Nový zákon titulu „Pán“ jak pro Otce, tak i pro Ježíše, který je tím uznáván za Boha.*“ (Katechismus 446) Podíváme-li se do antiky, měl tento titul, dávaný císaři, vyjadřovat rovněž božský původ, který se mu přisuzoval. Potvrzoval svrchovanou nadvládu nad lidmi, kterým měl zabezpečovat život, pořádek a pokoj. V raném křesťanství titul Pán, dávaný Ježíši, je vyznáním víry, že nikoliv císař, ale Ježíš Kristus je vládcem božského původu a jen od něj lze očekávat život, řád a pokoj. Jde tedy o vyznání víry v jeho božství a uznání jeho svrchovanosti.

Chalcedonský koncil roku 451 formuloval nauku o Ježíši Kristu vyjádřením, že je **pravý Bůh a pravý člověk** v jedné osobě - Bohočlověk. Ježíše poznáváme jako úžasné tajemství živého Boha, které vstoupilo do našich dějin, aby nás dovedlo k naplnění v Bohu Otci. Katechismus v odstavci 464 říká, že „*jedinečná a zcela zvláštní událost vtělení Božího Syna neznamena, že Ježíš Kristus je zčásti Bůh a zčásti člověk, ani že je v něm beztvárně smíšeno božství s lidstvím. Stal se opravdu pravým člověkem a zůstal přitom opravdu pravým Bohem*“. Dále v odstavci 470 vysvětluje: „*Jelikož při vtělení byla tajemným spojením lidská přirozenost přijata a nikoli zničena, byla církev během staletí vedena k tomu, aby vyznávala plnou skutečnost jak Kristovy lidské duše, s její rozumovou a volní činností, tak i jeho lidského těla. Zároveň však pokaždé musela připomínat, že Kristova lidská přirozenost náleží ve vlastním smyslu božské osobě Syna, jenž tuto přirozenost přijal.*“ Ježíš Kristus zůstává ve spojení s Otcem a s Duchem svatým jako pravý Bůh a pravý člověk, a je proto jediným prostředníkem mezi Bohem a námi.

V bibli je o něm řečeno, že „*Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy*“. (Jan 1,14) Píše to apoštol, který byl přítomen Ježíšovu proměnění na hoře Tábor i na Golgotě pod jeho křížem. Svě evangelium začíná slovy: „*Napočátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest.*“ (Jan 1,1.3.)

Ježíš Kristus je **těž bratr**. „*On, který posvěcuje, i ti, kdo jsou posvěcováni, jsou z téhož Otce. Proto se nestydí nazývat je svými bratry... Protože sourozence spojuje krev a tělo, i on se stal jedním z nich, aby svou smrtí zbavil moci toho, kdo smrtí vládne, totiž d'ábla. .. Protože sám prošel zkouškou utrpení, může pomoci těm, na které přicházejí zkoušky.*“ (Žid 2,11.14.18.) Tyto tři biblické verše nás nabádají k důvěře, která je cestou ke štěstí, ke spáse. Ježíš sám však klade důraz na společný zájem o Otcovu vůli: „*Neboť kdo činí vůli mého Otce v nebesích, to je můj bratr, má sestra i matka.*“ (Mt 12,50)

Stojíme před tajemstvím života Ježíše Krista, jehož životní cestou je láska k nám a plnění Otcovy vůle. Ve „Vyznání víry“ z tohoto tajemství citujeme jen to, co se týká jeho příchodu na svět, jeho popravu a toho, co následovalo: sestup do pekel, vzkříšení a nanebevstoupení. Tyto články však osvětlují celý jeho život a není možné z nich něco ubírat. Ukazují na Boží velikost i na hodnotu člověka v Božích očích, na

to, co Bůh pro něj učinil. Vzal na sebe náš úděl, abychom my mohli mít podíl na jeho slávě. Je ovšem třeba uvěřit a jít za ním. Bůh totiž plně respektuje naši svobodu.

„...skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny...” *„Duch svatý, který je Pánem a dárce života, je poslán posvětit lůno Panny Marie a božsky ji oplodnit, aby tak počala Syna věčného Otce v lidství vzatém z jejího lidství.”* (Katechismus 485)

Tomuto tajemství někteří odporují pro jeho božský obsah, nechtějí přijmout skutečnost, že Bůh jedná jako Bůh. Boží svatost pro vtělení Syna vyžadovala lidskou osobu rovněž svatou a zcela otevřenou Božímu plánu. Takovou osobu se stala Maria, která pro budoucí zásluhy Ježíše Krista byla uchráněna negativního dědictví, s nímž se člověk rodí a od něhož ho Duch svatý osvobozuje až skrze svátost křtu. Výjimečnost početí a narození Krista souvisí s jeho božstvím. Tak jako pro něj neexistovala fyzická překážka po jeho zmrtvýchvstání, tak jí nebylo ani před jeho zrozením. Bůh pro svou všemohoucnost nemusel být odkázán ani na Marii, ale rozhodl se uskutečnit plán spásy pomocí ženy, která se později měla i nám stát Matkou, Přímluvkyní a Prostřednicí. Jinými slovy nejlepší pomocníci na cestě k němu.

Katechismus v odstavci 516 a následujícím popisuje společné rysy tajemství Ježíšova života. *„Celý Kristův život je zjevením Otce: jeho slova a jeho skutky, jeho mlčení i jeho utrpení, to, jaký byl a jak mluvil.”* Odkazuje na svědectví v evangeliu (Jan 14,9), ukazuje Boží lásku k nám (1 Jan 4,9). Ježíši jde jednoznačně o naši spásu, o vykoupení, které se dovrší krví prolitou na kříži. Tajemství vykoupení začíná *„již v jeho vtělení, když se sám stává chudým a nás obohacuje svou chudobou; v jeho skrytém životě, když svou poslušností napravuje naši neposlušnost, v jeho slově, které očišťuje jeho posluchače; v uzdravování a vymítání zlých duchů, skrze které vzal na sebe naše slabosti a nesl naše nemoci, v jeho zmrtvýchvstání, jímž nás ospravedlnil”* (517).

„Trpěl pod Ponciem Pilátem, ukřižován umřel i pohřben jest.” Jeho utrpení a smrt na kříži byly pokračováním jeho působení a největším projevem jeho lásky. Z jeho vlastních slov víme, že jim šel vstříc. Před poslední cestou do Jeruzaléma znovu apoštolům řekl, co ho čeká: *„Hle, jdeme do Jeruzaléma a na Synu člověka se naplní všechno, co je psáno u proroků. Neboť bude vydán pohanům a budou se mu posmívat a tupit ho a plivat na něj, zbičují ho a zabijí; a třetího dne vstane.”* (Lk 18,31-33) Podobně na slovech proroků ukazuje později učedníkům, že *„měl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy.”* (Lk 24,26) Apoštol Pavel dotvrzuje: *„Kristus zemřel za naše hříchy podle Písma.”* (1Kor 15,3) Jak učí církev, příčinou a nástrojem jeho utrpení je každý hříšník. *„Před Bohem jsou všechny okamžiky času přítomny ve své aktuálnosti.”* (Katechismus 600) Na stejném místě čteme o spojení těch, kteří se spojili proti Ježíšovi a tak vykonali to, k čemu se Bůh rozhodl. *„Dopustil činy, které vzešly z jejich zaslepenosti, aby uskutečnil svůj plán spásy.”*

„Tato Kristova oběť je jediná: dovršuje a převyšuje všechny oběti. Je to především dar samého Boha Otce, který vydává svého Syna, aby nás smířil se sebou. Zároveň je to oběť Božího Syna, který dobrovolně a z lásky obětuje vlastní život svému Otci v Duchu svatém, aby napravil naši neposlušnost” (Katechismus 614). Toto by nás mělo vést k tomu, abychom zrevidovali náš vlastní život a pokračovali

v něm tak, aby byl vědomou odpovědí na tento nejvyšší dar. Čím je ve srovnání s tím, čemu jsme doposud dávali přednost? Tento dar znamená pro nás život! A kdo se otočí k životu zády, přirozeně stojí čelem ke smrti.

Kristovo sestoupení do pekel znamená sestoupení na místo pobytu mrtvých a osvobození spravedlivých, kterým do té doby nebylo možné patření na Boha.

„Třetího dne vstal z mrtvých.“ Tato transcendentní událost *„je spojená s historicky zjištěnými úkazy, jak dosvědčuje Nový zákon.“* (Katechismus 639)

Kristovo zmrtvýchvstání potvrzuje pravdu o jeho Božství a celá skutečnost má pro nás význam v tom, že ospravedlnění jeho zástupnou smrtí z lásky, budeme mít přístup k novému životu.

Apoštol Pavel k významu vzkříšení říká: *„Nebyl-li Kristus vzkříšen, je vaše víra marná, ještě jste ve svých hříších a jsou ztraceni i ti, kteří zesnuli v Kristu. Máme-li naději v Kristu jen pro tento život, jsme nejubožejší ze všech lidí“* (1 Kor 15,17-19). Avšak v Kristu je universální klíč k našemu životu. Jeho hodnotu nelze s ničím srovnat. Jan Pavel II. řekl při generální audienci 17.12.1997: *„Stojíme tváří v tvář největšímu bohatství pro lidské dějiny. Je to nevyčerpatelné bohatství, protože je to bohatství věčnosti a božství.“*

POJĎME DO DOMU NAŠEHO OTCE

aneb podstata a tajemství mše svaté.

„Bože, slavíme svatou hostinu, kterou nám tvůj Syn odkázal na znamení své lásky: neboť při Poslední večeři, když se vydával na smrt, dal se své církvi za oběť novou a věčnou.“

Těmito slovy začíná vstupní modlitba mše svaté slavené na památku poslední večeře o Zeleném čtvrtku, kterým začíná velikonoční třídění. Stručně je v ní řečeno oč jde. Novou a věčnou obětí je trvalá platnost výkupné smrti Ježíše Krista a její nekrvavé zpřítomnění ve mši svaté. Jak definoval Tridentický koncil a v odstavci 1367 říká Katechismus: *„V této božské oběti, která se koná ve mši svaté, je přítomen a nekrvavým způsobem obětován sám Kristus, který se obětoval jen jedenkrát krvavým způsobem na oltáři kříže.“*

Jde zde současně o svatou hostinu. Pod způsoby chleba a vína se v ní sám Boží Syn dává za pokrm. Katechismus na tento význam poukazuje slovy Pána Ježíše: *„Já jsem chléb živý, který sestoupil z nebe. Kdo bude jíst tento chléb, bude žít na věky... Kdo jíme tělo a pije mou krev, má život věčný... zůstává ve mně a já v něm.“* (Jan 6,51.54.56) Tato hostina a její účinnost mají samozřejmě své podmínky.

Celá transcendentní oblast je tajemstvím, ale především jím je mše svatá, protože Kristus v ní vrcholně projevuje svou lásku a připojuje všechny údy své církve ke své oběti chvály a díkůvzdání. Mše svatá je proto nejdokonalejší modlitbou. Nazývá se také „eucharistií“, protože je díkůvzdáním Bohu.

Za účelem jejího slavení se věřící shromáždí na určitém místě kolem obětního stolu. Tomuto společenství předsedá neviditelně sám Ježíš Kristus a viditelně biskup nebo kněz jako jeho zástupce.

Ve snaze přispět k porozumění mši svaté následuje zde stručný pohled na průběh jejího slavení. Pouhé seznámení s dějem, to je velmi málo. Je zapotřebí správněji pochopit, aby měnila náš život, aby mu dávala poznat pravé hodnoty a stala se středem našeho života.

Oběť mše svaté se koná nejčastěji v kostele. Je to místo posvěcené a určené pro setkání se s Bohem. Je to dům našeho Otce i náš. Blízko vchodu je nádoba se svěcenou vodou. Věřící, kteří vcházejí, namočí v ní prsty pravé ruky, kterou dělají znamení kříže: Ruku pozvedají vzhůru k čelu se slovy *„Ve jménu Otce“* a spouštějí ji dolů s myšlenkou *„i Syna“*, připomínajíce si, že pro nás sestoupil od Otce pro naši spásu. Opět pozvedají ruku, kterou dokončují znamení se slovy *„i Duchu svatého“*, pohybem z levého ramene na pravé. Tím si nejen připomínají, že nás tato Božská osoba objímá, ale vyjadřují i touhu končit mezi vyvolenými po pravici Boží (srov Mt 25,34). Voda běžně slouží k očištění. Zde naznačuje naši touhu po očištění od hříchu a po posvěcení. Pravděpodobnost, že většina těchto úkonů takovou zbožnost postrádá, protože jsou konány ze zvyku, by neměla mít vliv na naši snahu o znamení v jeho plném významu. Mše svatá začíná tím, že ti, kdo se jí účastní, žehnají se znamením kříže.

Předsedající nás vítá pozdravem, kterým nám připomíná Boží lásku. To skrze ni a pro ni jsme pozváni k účasti na tom nejvýznamnějším ději, aby náš život nebyl prázdný, ale byl šťastný.

Kněz pokračuje výzvou k úkonu kajícnosti. Máme nahlédnout do svého svědomí, uznat a vyznat, že jsme hříšní, a svá provinění odevzdat Bohu. Předstupujeme před Boha se svými vinami, protože pouze on je z nás může sejmut a jen od něj očištění budeme moci plně prožívat Boží lásku. Jsme lidé, kteří potřebují Boží odpuštění.

O nedělích (mimo adventní a postní dobu) i o svátcích, slavnostech je před vstupní modlitbou zařazen chvalozpěv: *Sláva na výsostech Bohu.*

Dostáváme se k části, která se nazývá „bohoslužbou slova“. První čtení z Písma sv. bývá ze Starého zákona. Období Starého zákona bylo dobou očekávání a přípravy na Vykupitele. Proto tyto texty mají vztah k Novému zákonu, z něhož je další čtení. Po 2. čtení nebo zpěvu žalmu kněz čte evangelium neboli radostnou zvěst, ve které hovoří Kristus nejen slovy, ale i svým životem, smrtí a vzkříšením. Všechna čtení i evangelia končí větou: „*Slyšeli jsme slovo Boží.*“ Je to výzva k jeho přijetí. To znamená ochotu vidět, co mi Bůh skrze ta slova říká. Nevztahovat je na druhé, ale na sebe. Jenom tak jsou přínosem pro náš život. Biskup nebo kněz se po čtení ujímá slova a pro náš život přidává podle jím viděné aktuální potřeby vysvětlení textu nebo poučení. V neděli a o slavnostech následuje „Vyznání víry“, modlitba obsahující to, v co věří církev - lid patřící ke Kristu. S ním tvoří jedno mystické tělo, a proto se navzájem potřebuje. (Srov. 1 Kor 12,12-26)

Bohoslužba slova končí tzv. přímlovami, které jsou za konkrétní osoby i za všechny lidi. Shromážděný lid se k nim nejčastěji připojuje slovy: „Prosíme tě, vyslyš nás.“ Společenství lidí kolem oltáře představuje „duchovní rodinu“, protože je spojuje Kristus, jeho Tělo a Krev se stávají zdrojem sblížení (srov Ef 2,13). Tak by to měli účastníci mše svaté cítit, aby starosti jednotlivce mohly být neseny celým společenstvím v přímlovné prosbě k Bohu. Apoštol Pavel připomíná: „*Neste břemena jeden druhého a tak naplníte zákon Kristův.*“ (Gal 6,2)

Obětní dary, chléb a víno, bývají přinášeny k oltáři zástupci shromážděných, někdy i v průvodu. K předkládání obětních darů jedna velmi výstižná píseň říká: „*Neseme, Pane, chléb a víno, neseme celý život náš a hledáme tvou tvář, tvou svatou tvář.*“ „Chléb“ nesený k oběti symbolizuje naše práce se vším všudy. S dobrými výsledky i s nezdary. „Víno“ symbolizuje naše oběti, modlitby, trápení, životní těžkosti. Dohromady „celý náš život“. Naše účast na mši svaté, to je naše cesta před „Boží tvář“.

Neseme chléb a víno, abychom je přijali zpět proměněné v Boží život. Kdo miluje, ten také po milované osobě touží. Milujeme-li Boha v souladu s největším přikázáním (srov Mt 22,37-38), toužíme po účasti na mši svaté, po daru, který Ježíš přináší a jímž je on sám. Kněz, když nalévá víno a trochu vody do kalicha, potichu vyjadřuje tuto touhu slovy: „*Jako se tato voda spojuje s vínem, tak ať jsme spojeni s božstvím věčného Slova, které je spojeno s naším lidstvím.*“ Jaká úžasná výměna se to chystá! Člověk odevzdává sám sebe, se vším negativním a bude přijímat to nejpozitivnější - Boží život. Při eucharistické modlitbě bude mít spoluúčast na Kristově oběti na kříži i na jeho oslavě. Nejde o žádné opakování, ale o zpřítomnění této oběti a o přítomnost vzkříšeného Krista.

Po modlitbě nad dary začíná eucharistická modlitba, na jejímž začátku je tzv. preface (dikůvzdání). V ní vzdáváme s církví „*díky Otci, skrze Krista v Duchu svatém, za všechna jeho díla, za stvoření, vykoupení i posvěcení. Tím se celé společenství spojuje s nepřetržitou chválou, kterou nebeská církev, andělé a všichni svatí zpívají třikrát svatému Bohu.*“ A před proměňováním „*prosí církev Otce, aby poslal svého svatého Ducha na chléb a víno, aby se jeho mocí staly tělem a krví Ježíše Krista a aby ti, kdo se podílejí na eucharistii, byli jedno tělo a jeden duch...*“ (Katechismus 1352 a 1353)

Při proměňování, v němž kněz propůjčuje svá ústa Kristu, účinností Kristových slov a úkonů (žehnání a lámání) a mocí Ducha svatého nastává přepodstatnění podstaty chleba v podstatu živého těla Kristova a celé podstaty vína v podstatu jeho krve. Svátostně je zpřítomněno Kristovo tělo a krev pod způsoby chleba a vína, stejně i jeho neopakovatelná oběť přinesená na kříži. Současně jde o památku a o přivlastnění si ovoce Kristovy oběti.

Pán Ježíš, když se vydával na smrt, vzal při věčen chléb, vzdal Otci díky, lámal, dával svým učedníkům a řekl: „*Vezměte a jezte z toho všichni; toto je moje tělo, které se za vás vydává.*“ Po večeři vzal také kalich, znovu vzdal Otci díky, dal svým učedníkům a řekl: „*Vezměte a pijte z něho všichni; toto je kalich mé krve, která se prolévá za vás a za všechny na odpuštění hříchů. Toto je smlouva nová a věčná. To konejte na mou památku.*“

Tuto zprávu o ustanovení mše svaté, uvedenou z misálu, máme zaznamenanou na čtyřech místech Nového zákona. Apoštol Pavel k ní dodává: „*Kdykoli jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde. Kdo by jedl tento chléb a pil kalich Páně nehodně, proviní se proti tělu a krvi Páně. Kdo jí a pije a nerozpoznává, že jde o tělo Páně, jí a pije sám sobě odsouzení.*“ (1 Kor 11,26.27.29)

V následující vzpomínce (anamnézi) si s celou církví připomínáme utrpení, zmrtvýchvstání a slavný návrat Ježíše Krista k Otci. Otci podáváme oběť jeho Syna, spojenou s naší spoluobětí. „*V přímluvách dává církev najevo, že se eucharistie slaví ve společenství s celou nebeskou i pozemskou církví živých i mrtvých a ve společenství s pastýři církve, s papežem, diecézním biskupem, s jeho kněžstvem a jáhny a se všemi biskupy světa a s jejich církvemi.*“ (Katechismus 1354)

K dovršení jednoty s Kristem a v něm se všemi, kteří jsou s ním spojeni, nastává „svaté přijímání“. Tato část mše svaté začíná přípravným obřadem, výzvou k důvěrné modlitbě „Otče náš“, která je odkazem Pána Ježíše. Kněz připojí modlitbu a věřící odpovídají slovy: „*Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.*“ Tuto doxologii k modlitbě Páně vždy připojují církve východu i západu a je zde i jako prvek bratrství mezi nimi.

Jáhen nebo kněz vyzývá věřící k pozdravení pokoje. Ti se podáním ruky, které je symbolem vzájemného odpuštění, ujišťují vzájemnou láskou. Pak si nemohou být cizí, lhostejní, nedůvěřiví. Pro Kristův příchod musí být zbořeny bariéry a blokace, které jsme svými chybami vytvořili, a stvrzen obnovený vztah lásky. On sám nám pomáhá k jednotě a upevňuje naše rodiny v lásce. Společná účast na mši svaté je velkým přínosem pro náš život. Je společným vstupem do tajemství Boží lásky, která nám chce všechno odpustit. Jak bychom při takovém kroku mohli mít něco proti sobě? Přítomný Ježíš „*nás miluje tak, že je stále a nepřetržitě připraven darovat nám*

sebe, a to bez jakékoliv podmínky a bez odkladu," upozorňuje o. S. Barbarič. Touží být s námi sjednocen, podobně jako je sjednocen se svým Otcem.

„Kdo však chce přijmout Krista v eucharistickém přijímání, musí být ve stavu milosti. Je-li si někdo vědom, že se dopustil smrtelného (závažného) hříchu, nesmí přistoupit k přijímání, aniž by předtím nedostal rozhřešení ve svátosti smíření. Sváté přijímání Kristova těla a krve zvěšuje (upevňuje) v tom, kdo přijímá, spojení s Pánem, odpouští mu všední hříchy a chrání ho před těžkými hříchy.“ (Katechismus 1415 a 1416)

Pán Ježíš říká: *„Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi břemenem, a já vás občerstvím.“ (Mt 11,28)* Zároveň vyzývá také k následování. S ním je všechno snazší, přináší užitek a konečný výsledek lze nazvat „vítězstvím lásky“. On je cesta, pravda a život (srov. Jan 14,6). Co je potřebnějšího než znát cestu, poznávat pravdu a získat věčný život? Boha nemůžeme přijmout jiným způsobem, než jakým se nám on sám dává. Způsob jeho přijetí nezávisí na nás, ale na něm. V tom, že on se nám odevzdává.

Mše svatá končí slovy: *„Jděte ve jménu Páně.“* S ním a v něm je šťastná budoucnost pro všechny. V něm je pokoj, který svět postrádá.

POMOCNICE NA CESTĚ K BOHU

aneb úloha Matky a prostřednice

Matka je žena, která počala, porodila a vychovávala své dítě. V případě Marie to bylo dítě Ježíš. On byl nejen výjimečná osobnost, ale svou podstatou vedle pravého lidství i pravý Bůh, jak citujeme ve Vyznání víry: *„Bůh z pravého Boha, zrozený (z Otce přede všemi věky), nestvořený, jedné podstaty s Otcem; skrze něho je všechno stvořeno.“* Proto jeho početí bylo zcela výjimečné: *„Skrze Ducha svatého přijal tělo z Marie Panny a stal se člověkem.“* O Duchu svatém v celé církvi vyznáváme, že je to *„Pán a dárce života, který z Otce i Syna vychází“*. Duch svatý je Lásky, která působí jako pramen živé vody vylévané na církev. V něm se uskutečňují Boží plány, on mluvil ústy proroků a Marii, tuto stvořenou lidskou bytost, vyvolil za svou snoubenku. Zapojil ji do díla vykoupení lidstva z otroctví hříchu, pro záchranu těch, nad nimiž se vznášela hrozba záhuby.

Bylo v Božím plánu, aby Maria, pro zásluhy svého Syna, byla uchráněna dědictvím prvotního hříchu, neboť hřích představuje odcizení se Bohu, je opakem svatosti Božího života, na kterém ona první měla účast. Pro svatost, kterou obdržela jako milost, dostala možnost podílet se na našem vykoupení. Plně ji využila tím, že sjednocovala svou vůli s vůlí Syna. Ježíšova láska k nám se vrcholně projevila v jeho oběti za nás a Maria se k této oběti připojila svým souhlasem s Boží vůlí a svou obětí, která z tohoto souhlasu vyplynula. Při umučení svého syna prožívala nejhlubší bolest. *„Svou láskou spolupracovala, aby se zrodili v církvi věřící, kteří jsou údy těla, jehož hlavou je Kristus. Proto je matkou i těmto jeho údům.“ (Katechismus 963)*

Mariino mateřství, rozšířené na všechny děti církve, je potvrzeno Kristovými slovy i jako jeho odkaz, když umíral na kříži: *„Ženo, hle, tvůj syn!“* Potom řekl učedníkovi:

„Hle, tvá matka! " (Jan 19,26-27) Tím učedníkem byl Jan, který vedle Marie stál jako zástupce všech lidí, které Ježíš miloval.

Čím je matka pro dítě, tím je Maria pro každého, kdo ji jako Matku přijímá. Je mu pomocnicí, která ví, co on či ona potřebuje, a touží mu to zprostředkovat. „*Mariina mateřská úloha vůči lidem nikterak nezastiňuje ani nezmenšuje jediné prostřednictví Kristovo (mezi lidstvem a Otcem), nýbrž ukazuje jeho sílu. Celý spasitelný vliv blahoslavené Panny na lidi plyne z nadbytku Kristových zásluh, opírá se o jeho prostřednictví, na něm naprosto závisí a z něho čerpá svou sílu.*" (Katechismus 970, LG 62)

Podle učení II. vatikánského koncilu má prostřednictví Mariino účast na prostřednictví Krista. Smyslem Mariina poslání je větší přilnulnutí věncích k jedinému Spasiteli, k Ježíši Kristu. On je ve všem rovný Otcí. Je pro nás, vzhledem k našim nedostatkům a proviněním, snaží jít „přímo", anebo máme spíše potřebu využívat i u Ježíše prostředníka? V materiálním světě se celkem snadno učíme využívat známostí vlivných lidí, kterým na nás až tak příliš nezáleží. V duchovním pohledu máme nesmírně vlivnou Matku, které na nás skutečně hodně moc záleží. To je důvod vidět v Panně Marii nejsnadnější cestu ke Kristu, který přišel na svět skrze ni. V tom je podstata mariánské zbožnosti a úcty. V uznání jejího poslání a v přijímání Božích darů skrze ni.

Mariino prostřednictví má svůj počátek již od jejího souhlasu při zvěstování, kdy počala původce všech milostí. Významné, i když skryté prostřednictví milostí můžeme pozorovat při návštěvě u Alžběty. Zde se díky Mariině příchodu dostává zvláštní milosti Janu Křtiteli, jehož narození Alžběta očekává.

Pannu Marii, při četbě Janova evangelia, vidíme jako prostřednici na svatbě v Káně, kde svatebčanům došlo víno. Na její starostlivá slova a důvěru Ježíš odpověděl prvním zázrakem, proměnou vody v nejlepší víno (srov. Jan 2,1-11). Jeho první reakce „*Co to ode mne žádáš! Ještě nepřišla má hodina*" (Jan 2,4) Mariinu důvěru v jeho pomoc nezmenšila, neboť jde a říká služebníkům: „*Udělejte, cokoli vám řekne!*"

Maria i dnes přichází, neboť vidí v plném poznání naši situaci a potřeby. V soukromých zjeveních mluví podobně. Žádá a prosí, abychom dělali to, co řekl Ježíš - to, co si on přeje. Je to psáno v evangeliu a směřuje nás to ke šťastnému životu. Všechno kromě Boha má své hranice a - obrazně řečeno - kalich hříchů lidstva přetéká. Můžeme už vnímat ohrožení života v současném světě, ale cítíme se proti tomu bezmocní. V Marii můžeme nalézt nejen pomocnici k záchraně, ale i prostředek a cestu ke Kristu, k Bohu.

Po úctě k Pánu Ježíši v eucharistii je nejvýznamnější úcta mariánská. Spočívá v důvěře k Panně Marii jako Matce. Vyznačuje se stálostí, úsilím o dobro, o svatost. Vychází ze srdce a je nezištná, takže člověku nejde o sebe, ale o Boha, s nímž je Panna Maria stále spojena. Naše dary Kristu v podobě dobrých skutků i naše prosby k Bohu jsou pro Mariino prostřednictví spíše přijímány. Když Maria pod křížem přijala mateřskou starost o nás, dostala s tímto úkolem i právo přimlouvat se za lidi, být jim prostřednicí. Naše modlitby a činnost z lásky jsou v jejich rukou hodnoty, pro které nás může obdarovávat milostí od Boha. Pro koho je těžké pochopit Mariino

povýšení a prostřednictvím Božích milostí, může si pomoci úvahou o jejím spojení s Duchem svatým, jehož je snoubenkou, chrámem a nositelkou.

Neměli bychom zapomenout na to, co uvádí Jan Pavel II. v *Redemptoris Mater*: „*Maria se staví mezi svého Syna a lidi v situaci jejich nedostatků, potřeb a utrpení. To, že se staví mezi ně, znamená, že dělá prostřednicí, nikoliv jako cizí osoba, ale ze svého postavení matky.*”

Závěr této kapitoly tvoří duchovní poselství z Medžugorje, protože zde patří dát slovo Matce. Ale nejen to, také je přijmout do srdce.

„Drahé děti! Vyzývám vás, abyste uvažovaly o své budoucnosti. Vy vytváříte nový svět bez Boha, jenom svými silami, a proto jste nespokojeny a bez radosti v srdci...” (25. 1. 1997)

„Volám vás, aby váš život byl spojen s Bohem Stvořitelem, protože jenom tak váš život bude mít smysl a pochopíte, že Bůh je láska. Bůh mne k vám posílá z lásky, abych vám pomohla pochopit, že bez něho není budoucnost ani radost - a především není věčná spása. Děti, volám vás, ať zanecháte hříchu a přijmete modlitbu v každém čase, abyste v modlitbě poznaly smysl svého života. Bůh se dává tomu, kdo hledá. Děkuji vám, že jste přijaly mou výzvu!” (25. 4. 1997)

„Přináším vám své mateřské požehnání míru. Prosím za vás a přimlouvám se za vás před Bohem, abyste pochopily, že každý z vás je nositelem míru. Mír nemůžete mít, jestli vaše srdce není v míru s Bohem. Proto, děti, modlete se, modlete se, modlete se. Protože modlitba je základem vašeho života. Ote vrte svoje srdce a věnujte Bohu čas, aby on byl vašim přítelem. Když se vytvoří pravé přátelství s Bohem, žádná bouře je nemůže zničit.” (25. 6. 1997)

„Drahé děti! Dnes vás zvu k novému srdci. Otevřete se Bohu a odevzdejte mu všechny svoje těžkosti a kříže, aby Bůh vše přetvořil v radost...” (25. 7. 1989)

UMĚNÍ LÁSKY

aneb umění naslouchat, odpouštět, radovat se.

Mezi potřeby každého člověka patří: aby mu bylo nasloucháno, odpouštěno a aby se mu dostávalo potřebné radosti. Každý by také měl umět naslouchat, odpouštět a rozdávat radost. Cesta k tomuto umění, které souvisí s láskou, začíná v dětství. Komu nebylo nasloucháno, nic prominuto a kdo nepoznal radost, kterou způsobuje láska, ten bude tyto potřeby u někoho druhého stěží uspokojovat. Jsou to však základní prvky, bez kterých se neobejde duchovní život člověka. Pro jejich důležitost a častou absenci v lidském životě jsou zde nabídnuty následující řádky.

Problém **naslouchání** nespočívá jenom v tom, aby to, co se nám říká, nešlo tzv. „jedním uchem tam a druhým ven“. Ve spojitosti s láskou jde i o naslouchání srdcem. Jsme něco víc než magnetofonový záznamník a možnost našeho vnímání má mít větší rozsah. Nejde o přesné pamatování si řečeného. Člověk ani nedokáže vždy slovně vyjádřit vše to, co chce říci. Vzpomeňme na to, co vše obsahuje naše komunikace, jak je to uvedeno v prvním dílu. Naslouchat srdcem znamená vnímat víc, než je při normální komunikaci běžné, či technicky zachytitelné. Znamená to vycítit problémy, potřeby, touhy i radosti bližního. Takové naslouchání je vnitřním postojem k dění a k situaci toho, koho milujeme a jemuž chceme naslouchat. K opravdovému naslouchání srdcem potřebujeme mít srdce čisté a upřímné, aby bylo schopné této činnosti lásky, projevů vstřícnosti a ochoty věnovat dostatek času Bohu i bližnímu. V naslouchání je prostředek k porozumění a k hlubšímu sblížení.

Komu všemu můžeme naslouchat? Člověku, který je před námi, ale i vzdáleným lidským signálům. Dění kolem nás i hlasu vzpomínky na vzdálené příklady. Vlastnímu svědomí, svému strážnému andělu, Mariině poselství a samotnému Bohu, který k nám může promlouvat i těmito všemi ostatními hlasy. Můžeme naslouchat hlasu pravdy i lživému mámení. Ve výčtu je vynechán lstivý hlas satana a zlých duchů, který je někdy uměním rozeznat. Také hlas našeho ega („já“) může být někdy negativní (sobecký, pomýlený), ale i pozitivní. Je závislý na postoji našeho srdce, na výchově našeho svědomí a na vlivech, které ve své svobodě připustíme.

Kdo naslouchá srdcem, je obzvlášť pozorný k přání toho, koho miluje a snaží se mu dát potřebnou odpověď. Z tohoto hlediska je pro naslouchání nejdůležitější ochota. V otázce naslouchání Bohu je to ochota konat jeho vůli. Jenže my jsme ochotni slyšet i mnoho námitek proti, rozmýšlet se a nakonec nechávat ten tichý a vzácný hlas pravdy zaniknout, jakoby udusit. Téměř nevědomky současně dusíme i svou šťastnou budoucnost.

Odpuštění je dalším nezbytným projevem lásky. Je snad někdo z nás tak dokonalý, že nikdy nepochybil a nepotřebuje odpuštění? Potřebujeme odpuštění dávat i přijímat. „*Komu se málo odpouští, málo miluje.*“ (Lk 7,47) V duchovním životě nejde jenom o odpuštění ze strany člověka, ale i ze strany Boží.

„*Neboť jestliže odpustíte lidem jejich přestoupení, i vám odpustí váš nebeský Otec; jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení.*“ (Mt 6,14-15) Tato slova kladou důraz na naši potřebu odpouštět, a to v plné míře. „*Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jednejte vy s nimi.*“ (Lk 6,31) *Jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám*“ (Lk 6,38).

Odpuštění bez lásky není opravdovým odpuštěním. Ale přesto taková „odpuštění“ známe. Kdo je ponížen svým proviněním, je jimi ještě více ponížován, zraněný je dále zraňován, slabému je zdůrazněna jeho slabost. Mohou být i povýšeně kladeny podmínky: „Já ti tedy odpustím, když...“. Nebo může jít o pozdější nepříjemné připomínání provinění či dokonce o rozšiřování informací o něm mezi známými. Takto tedy odpuštění nevypadá.

Odpuštění znamená obnovit vztah a tedy co nejvíce se k druhému přiblížit. Dokonce sklonit se podobně jako se Bůh sklání ke kajícímu. Sklání se, aby ho pozvedl, aby mu projevil lásku. A jak vypadají naše odpuštění těm, kteří nám ublížili?... Je důležité odpouštět s láskou, „ze srdce“ (srov. Mt 18,35).

Zdá se vám to někdy těžké, takto odpouštět? Rada P. Marie je prostá: „*Modlete se* (abyste to dokázali), *modlete se* (abyste pochopili Boží lásku), *modlete se a budete moci s láskou přijímat dobré a odpouštět všem, kteří vám způsobili zlo. Odplaťte modlitbou.*“ Modlitba vám pomůže obnovit vztah lásky.

Nikdy se nezdráhejme odpouštět. Odmítnutá prosba o odpuštění bere odvalu k dalšímu úsilí o smír a ke snaze stát se lepším. Kde není odpuštění, tam chybí pokoj a radost na obou stranách. Bez odpouštění není možné soužití, neboť se proti němu vytváří stále větší překážky. Nejistota, zda mi bude odpuštěno, může být velice trpká. Kde je opravdová láska, tam je i důvěra v odpuštění. A to je důležité. Láska znamená: „Stojím při tobě i za cenu jakékoliv bolesti.“ - To je umění lásky. - Odpouštěním napodobovat lásku Boží.

Z odpuštění pramení **radost**, duchovní radost. Je darem Božím a vyvěrá z čistého srdce. Apoštol Pavel píše: „*Radujte se v Pánu vždycky, znovu říkám radujte se.*“ (Flp 4,4) V kom není radost, těžko ji může rozdávat.

Radost je něco jiného a cennějšího než veselost. Radost můžeme zakoušet dokonce i v bolestných situacích. Tuto radost v srdci nedokáže vytvořit žádná zábava a žádná droga, ale jedině Bůh. Radost je spojena s lidskou touhou po štěstí. Tak jako se někteří lidé rozhodují pro falešné náhražky lásky, spokojují se někteří s náhražkami radosti.

Sv. Jan od Kříže definuje radost jako uspokojení vůle, která se nikdy neraduje z ničeho jiného než z toho, co považuje za hodnotné, co oceňuje a co ji uspokojuje. Jde o dobra, jejichž původ řadí do šesti skupin.

Radosti týkající se časného dobra pocházejí ze spokojeného manželství, z dětí i z přátel a rovněž z bohatství, z postavení i z dosažených hodností. Jan současně varuje před přílišnou náklonností k nim. I děti máme vidět jen jako svěřený poklad od Boha a ne jako své vlastnictví. Správným postojem zde i u všech dalších druhů radosti je láska k Bohu na prvním místě.

Přirozené radosti pocházejí ze všeho, co je krásné a dobré. Smyslová dobra jsou radosti z toho, co lze zachytit pěti vnějšími smysly a obrazotvorností.

Radosti týkající se mravního dobra pramení ze ctnostných skutků, jejichž ovocem je pokoj. Převážně postrádají egoismus a doprovází je správné užívání rozumu. Na hodnotu našich dobrých skutků má vliv to, nakolik jsou projevem naší

lásky k Bohu. Může jít nejen o zachovávání Božího zákona, ale i o společenské chování.

Radosti týkající se nadpřirozeného dobra pocházejí z toho, co přesahuje naše přirozené síly. A nakonec radosti vyplývající z duchovního dobra vedou k tomu, co je božské, a napomáhají k setkávání duše s Bohem. Tolik pohled sv. Jana od Kříže (viz jeho Výstup na horu Karmel a kniha P. Norberta Cumminse: Osvobození k radosti).

Radost je uspokojení, ke kterému dochází pro určité dobro. Největší dobro můžeme najít v Bohu, ve spojení s ním. Radostnou zvěstí, „evangeliem“, je v Písmu sv. nazváno učení Ježíše Krista. Ukazuje Boží království jako největší dobro, podněcující k radosti, ze které neubere žádné utrpení na zemi. Pán Ježíš říká: „*Blaze vám, když vás budou tupit a pronásledovat a lživě mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně. Radujte se a jásejte, protože máte hojnou odměnu v nebesích; stejně pronásledovali i proroky, kteří byli před vámi.*“ (Mt 5,11-12) Kdo prožívá radost ze spojení s Bohem, tomu z ní nelze nic vzít.

KDO MNE PŘESVĚDČÍ?

aneb pochybnosti o víře.

Tato kapitola by měla být pomocí pro ty, kdo bojují s pochybnostmi v duchovní oblasti. Ty, kteří nemají dostatečnou víru, můžeme podle hlavního důvodu jejich pochybností rozdělit do tří skupin:

1. Za důvod svých pochybností považují své vlastní zkušenosti a své rozumové úvahy. Kdo ovšem může mít dostatečné zkušenosti v transcendentální oblasti? Mohou to být oni? Nakolik mohou být směrodatné úvahy našeho vlastního rozumu? Vždyť závěry lidského myšlení se tolik rozcházejí. Některé se opírají o představy z dětství, jiné o zprávy médií nebo o podobně pochybné zdroje. Ale vždyť i vědečtí odborníci mívají ve věcech vědy rozdílná přesvědčení. Jestliže jde o otázku věčného života, nemůže být lehkomyšlné nebo unáhlené rozhodnutí dobré. Představitelem těchto pochybujících by mohl být apoštol Tomáš. Jeho rozumové úvahy, kterým věřil více než slovům všech svých přátel, mu bránily přijmout pravdu o Kristově zmrtvýchvstání. Nic nebylo platné, že sám byl svědkem toho, jak Ježíš křísil mrtvé. Teprve až jím byl vyzván, aby vložil prst do jeho ran - uvěřil.

2. Pochybují pro svou velkou touhu, aby vše bylo tak, jak to sami považují za nejpříjemnější. V pozadí mohou být i obavy, že by bylo nepříjemné měnit vlastní zaběhnutý styl života podle nějakých omezujících příkázání. Naše „ego“ pak vyhledává zdůvodnění svého rozhodnutí, s nímž vítězí nad svědomím. Představitelem může být Pilát. Problém této skupiny bývá ve strachu, v lenosti spojené se sobectvím, či v touze po lepším postavení, nebo udržení si současného. Jde o lidi toužící po jistotách. Chtěli by si zajistit lepší život, ale ne cestou, kterou

ukazuje evangelium. Jsou hledajícími na nesprávných cestách. Určitou víru dávají všemu možnému: horoskopům, magii, kartáčkám ap. Nepochybují, že Bůh je, ale o tom, jaký je. Avšak pozor, on sám v bibli říká, že je „žárlivě milující“ (Ex 20,5 a 34,14). Výmluvami, že v otázce víry nemají jistotu ve spleti náboženských nabídek, neobhájí svoji nevěru. Hledání pravého Boha představuje vytrvalá modlitba. V ní je možné vyprositi si i nezbytný dar síly k ochotě plnit Boží vůli a měnit svůj život.

3. V této skupině je původcem nevěry ztráta naděje. Jde o případy, kdy člověk není ochoten věřit ve velikost Boží dobroty, a proto dělá zoufalé kroky na další cestě zla. Příkladem může být Jidáš. Nevěřil, že by mu Ježíš jen tak odpustil, a hledal si cestu k odpuštění u lidí, kterým chtěl vrátit peníze za svou zradu. Marně, sklídl jen pohrdání. A tak se šel oběsit. Problémem této skupiny je zoufalství, které je nejzávažnější, pokud se neobjeví pomoc, která vrátí naději.

Tyto tři typy pokušení k pochybnostem mohou být různě intenzivní i vzájemně se prolínat, jeden typ však obvykle převládá.

Závažnost prvního typu je dána velikostí pýchy. Jejím opakem je pokora, ve které je pravda. Mnozí vědci skutečně usilující o pravdu, došli k větší víře a na druhé straně vidíme vědecké pracovníky, kteří jsou přímo výkvětem pýchy.

Jak ale rozeznávat mezi tím, co je klamné a co je pravé? Bůh sám dává pomoc. Jednak upozorňuje, že je třeba dívat se na konečný výsledek: „Každý strom se pozná po svém ovoci. Vždyť z trní nesklízejí fíky a z hloží hrozny. Dobrý člověk z dobrého pokladu svého srdce vydává dobré a zlý ze zlého vydává zlé. Jeho ústa mluví, čím srdce přetéká.“ (Lk 6,44-45) Jednak „z nebe dá Ducha svatého těm, kdo ho prosí.“ (Lk 11,13) Proto: „Proste a bude vám dáno; hledejte a naleznete.“ (Lk 11,9) „Má-li kdo z vás nedostatek moudrosti, ať prosí Boha, který dává všem bez výhrad a bez výčitek, a bude mu dána. Necht' však prosí s důvěrou a nic nepochybuje. Kdo pochybuje, je podoben mořské vlně, hnané a zmítané vichřicí. Ať si takový člověk nemyslí, že od Pána něco dostane.“ (Jak 1,5-7) Zde je dále jako důvod pochybností uváděna rozpolcenost a nestálost. Síla k jejich překonání je opět Božím darem, člověk však musí chtít. Jeho vůle však bývá ochromována a zotročována vlastní pýchou a sebeláskou. Tím je omezována jeho svoboda, která se může zcela rozvinout jen v přílnutí k Bohu, v němž jediném zdroj svobody může nalézt.

Máme-li něčeho dosáhnout, potřebujeme mít pevnou vůli. Její pěstování je i jednou z cest k její svobodě. Předpokladem k získání pevné vůle je úsilí o dodržování řádu, který si sami stanovíme. Mělo by to být např. dodržování určité pravidelnosti režimu dne a zejména dodržování předsevzetí, jejichž plnění bylo nedostatečné. Může jít i o zdánlivě nepatrné věci, které však při pěstování pevné vůle hrají velkou roli. Předsevzetí se může týkat i naší řeči, či vstávání v určitou dobu. Rozhodně bychom neměli zapomínat na modlitbu a na pěstování sebezpřemáhání vůči tomu, co se nepovažuje za nutné. Jde o pěstování vůle, která na sebe nenechá čímkoli působit.

Další cesta ke svobodě ducha spočívá v záměně sebelásky za lásku k Bohu, která vede ke sjednocení se s jeho vůlí. Apoštol Jakub své výše uvedené přirovnání pochybujících zaměřil na moře. Vyprávění snu či vidění Jana Boská, světce, který si

výborně rozuměl s mládeží, hovoří také o moři. Je v něm nastíněna nejsnadnější a bezpečná cesta i pro ty, kdo jsou zmítáni pochybnostmi.

Na rozbouřeném moři bojovala dvě loďstva. To, které vedla loď s papežem, našlo záchranu mezi dvěma sloupy na jejichž podstavcích bylo připraveno mnoho kotev. Papežova loď se zde zachytila svými řetězy a také ostatní lodě plující za ní zde zakotvily. Vyšší a silnější sloup měl pod hlavicí nápis: „Spása věřících“ a na jeho vrcholu zářila velká bílá hostie. Nižší sloup nesl název: „Pomocnice křesťanů“ a nad hlavicí nesl sochu Neposkvrněné Panny Marie. Lodě nepřátel, zmítané vichřicí a hořící, se potápěly a strhávaly s sebou do hlubin všechny, kdo na nich bojovali.

Jan Bosko svým chlapcům vysvětlil toto vidění následovně: „Nepřátelské loďstvo, které nemohlo ublížit lodím zakotveným mezi mohutnými sloupy, představovalo moc satana zastoupenou nevěrou a bludy. Bomby, které odpalovalo na loďstvo představující církev, byly tiskoviny - současné komunikační prostředky (těmi jsou v dnešní době i videokazety ap.). Mnohé z nich jsou také zdrojem pochybností v otázkách pravdy a podnětem k jednání odporujícímu Božímu řádu. Ochranu před záhubou v tomto moři církev nalézá u svých dvou pilířů víry: u svátosti eucharistie a u Panny Marie.“ Eucharistie je živý Kristus, který je zde pro nás. Čas strávený před jeho svatostánkem není ztrátou, ale ziskem. Zde můžeme načerpat velmi mnoho milostí pro správná rozhodnutí. Ve světě totiž naše pozemské zájmy přehlušují Boží hlas. Jedna z cest k dosažení svobodné vůle je záměna tíhnutí k materiálním hodnotám za přilnutí k Bohu. Maria, jako Boží služebnice, je rozdatelkou Božích milostí všem, kteří se k ní s prosbami obracejí. Se svou mateřskou láskou spolehlivě ukazuje cestu a podporuje svůj lid z pověření svého Syna, který za nás všechny prolil veškerou svou krev.

Zde byla nabídnuta různá pomoc pro vypořádání se s pochybnostmi. Možná jste očekávali důkazy pro některé pravdy víry. Existují apologetická pojednání toho typu. Ale víra a celá transcendentální oblast není něco, o čem se dá dohadovat jako v parlamentě. Nikdo nemůže chtít odhlasovat, co je a co není pravda. Pravda totiž je to, co je. Hlasování by se mohlo podobat hlasování slepců u přechodu pro chodce o tom, která barva na semaforu svítí.

O pravdě týkající se náboženství se přesvědčí ten, kdo bude žít v přilnutí k Bohu, ale i on může zde na zemi projít zkouškami různých pokušení. Síření duchovní pravdy se děje v Duchu svatém. Jeho pomoc Pán Ježíš přislíbil apoštolům a jejich následovníkům: „*Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.*“ (Jan 14,26) Ještě před těmito slovy ukázal Kristus na Petrovo vyvolení po jeho vyznání víry v jeho božskou přirozenost a řekl mu: „*Ty jsi Petr - skála - a na té skále zbuduji svou církev a pekelné mocnosti ji nepřemohou. Tobě dám klíče od nebeského království; co svážeš na zemi, bude svázáno v nebi, a co rozvážeš na zemi, bude rozvázáno v nebi.*“* (Mt 16,18-19). Moc Petrova úřadu se tak týká i těch, kteří budou pověřeni v něm pokračovat. Duch svatý podle Kristova přislíbu zajišťuje, aby nauka o víře a mravech, oficiálně papežem vyhlášená s konečnou platností, nebyla nikdy mylná. Na jiné jeho výroky se záruka neomylnosti nevztahuje.

„*Úkol autenticky vykládat Boží slovo psané nebo ústně předávané je svěřen pouze živému učitelskému úřadu církve, který vykonává svou pravomoc ve jménu*

Ježíše Krista, to je biskupům ve spojení s Petrovým nástupcem, římským biskupem. Tento učitelský úřad však není nad Božím slovem, ale slouží mu tak, že učí jen to, co bylo předáno, neboť z Božího příkazu a za pomoci Ducha svatého Boží slovo zbožně slyší, svědomitě střeží a věrně vykládá." (Katechismus 85-86) Proto také „ toto autentické učení mají věřící přijímat s úctou a upřímně" (Katechismus 892).

---

*Slova „svázáno“, „rozvázáno“, v ekumenickém překladu Bible zní: „přijato“, „odmítnuto“.

PRVNÍ KROKY

aneb pomůcka pro konvertity.

Konvertita je člověk, který se rozhodl pro život v církvi. Konverze znamená změnu, obrat, přestoupení na víru. Těm, kteří uvěřili a přijali výzvu k obrácení, ke změně života podle Božího řádu, jsou věnovány další řádky.

Co dělat a kam se obrátit pro další pomoc a pro individuální rady? Kompetentní osobou je každý katolický kněz. Bývá k dosažení na římskokatolické faře nebo v kostele po bohoslužbách. Je možné i pomocí telefonu dohodnout nejhodnější dobu pro váš pohovor. Podobně činí pokřtění, kteří mají zájem o sňatek v kostele nebo o tzv. konvalidaci - zplnění občanského manželství před Bohem; přijetí svátosti manželství bude vyžadovat určité přípravy.

Ti, kteří nebyli pokřtěni, budou absolvovat přípravné období zvané katechumenát. Budou v něm zasvěcováni do tajemství spásy, při čemž se budou učit žít podle evangelia a seznamovat se s posvátnými obřady církve. Již svým vstupem do katechumenátu začnou být spojeni s církví (srov. Katechismus 1249). *Křtem dostáváme od církve víru a nový život v Kristu. V římském rituálu se ten, kdo křtí, ptá katechumena: „Co žádáš od Boží církve?“ odpověď zní: „Víru.“ „ Co ti dá víra ? “ „Věčný život.“ (Katechismus 168)*

Při křtu se nám dostává posvěcující milosti. Tato milost je nezasloužený dar, kterým nám Bůh dává svůj život působením Ducha svatého. Tento dar uzdravuje naši duši z hříchu a posvěcuje ji. Uschopňuje ji žít s Bohem a jednat z lásky k němu. (Srov. Katechismus 2000 a 2023)

Hřích je odvrácení se od Boha a působí ztrátu této milosti. K obnově této milosti dochází ve svátosti smíření neboli při správně vykonané zpovědi. Ta je nutná v případě závažného hříchu, nebo uplynula-li delší doba od jejího posledního přijetí. Církev zavazuje věřící, aby k této svátosti přistupovali nejméně jednou za rok, v době postní nebo velikonoční.

V našem hříšném chování se vždy skrývá nějaká forma naší sebelásky, sobectví nebo pýchy. V podstatě jde o to, že nejsme ochotni podrobit se Boží vůli a žít v bytostné závislosti na Bohu. Bůh nám stanovil určité hranice, pravidla, a my je nechceme, přestože on je dává z lásky k nám. Pro naši záchranu nám skrze vlastní oběť připravil možnost všechno špatné v našem životě smýt krví Ježíše Krista, a tak urovnat hříchem porušený vztah s ním. Za tím účelem Pán Ježíš v den svého zmrtvýchvstání, když se poprvé zjevil apoštolům, ustanovil svátost smíření. Ta obsahuje těchto pět částí:

zpytování svědomí, lítost, předsevzetí, zpověď a dostiučinění - vykonání zpovědníkem určeného skutku.

Zpytování svědomí začínáme modlitbou, pak vzpomínáme na své jednání a srovnáváme je s tím, jak měl náš život podle vůle Boží vypadat, vzpomínáme, v čem jsme se rozhodli jednat jinak. Na doplnění používáme některého zpovědního zrcadla, které nám pomůže lépe si uvědomit Boží vůli. Je možné hned použít následujícího a jednotlivá provinění si pro začátek třeba i napsat.

Desatero Božích přikázání.

1. V jednoho Boha věřití budeš

Prvním přikázáním Bůh chce, abychom jej správně poznali a vytvořili si k němu správný vztah důvěry a lásky, který by byl základem pro náš život. Víra v jeho lásku nás má osvobodit od strachu a pověr, od bludných učení a od dávání přednosti věcem, které narušují náš vztah k Bohu. Proti tomuto přikázání se provinil ten, kdo vytlačoval Boha ze středu svého života. Kdo jednal proti víře, naději a lásce. Protože naší povinností vůči Bohu je věřit v něho a svědčit o něm svým životem. Je třeba zvážit, zda se nejedná o některé z těchto provinění:

Žil jsem bez víry v Boha. Vysmíval jsem se tomu, co souviselo s náboženstvím. Nenáviděl jsem Boha a věci spojené s úctou k němu. Nadával jsem na Boha.

Byl jsem členem skupiny s nepřátelským postojem ke křesťanské víře. Bohu jsem připisoval zlo.

Vzdal jsem se naděje na dobro od Boha a žil v zoufalství.

Věřil jsem horoskopům, pověrám a jednal podle nich.

Mluvil jsem proti učení církve, odmítal jsem autoritu papeže.

Zapíral jsem víru. Pohrdal jsem možnostmi přiměřeně se v ní vzdělávat.

2. Nevezmeš jména Božího nadarmo.

Bůh nás vede k tomu, abychom ho brali vážně a naše slova aby byla požehnáním. Pro svou nekonečnou dokonalost i pro lásku k nám si Bůh zaslouží naši úctu. Zvažují, zda se nejedná o některé z těchto provinění:

Přišel jsem ke zpovědi jen kvůli svatbě v kostele, bez lítosti, bez upřímné snahy změnit svůj život a vyznat se ze všech hříchů.

Zakrýval jsem nějakou nespravedlnost pláštěm zbožné řeči. Chtěl jsem po Bohu něco zlého.

Klel jsem. Ve hněvu či lehkomyšlně jsem vyslovoval svatá jména. Pohrdal jsem mší svatou, svátostmi. Křivě či lehkomyšlně jsem přísahal.

Žil jsem bez modlitby. Nenaučil se ani základní modlitby. Nezačínal jsem a nekončil den modlitbou.

3. Pomni, abys den sváteční světil.

Sváteční den je určen pro společenství lásky a posílení člověka. Jde o den, který Bůh určil k radosti ze společenství s ním a mezi sebou navzájem. Nechce-li člověk v neděli jít na mši svatou, sám sebe vylučuje ze společenství, v němž Bůh pro něj připravil jako dar sám sebe. Zvažuj, zda se nejedná o některé z těchto provinění:

Nešel jsem v neděli na mši svatou, ač jsem měl možnost. (Zde patří uvést kolikrát nebo o jak dlouhé období se jednalo!) Bez vážných důvodů jsem v neděli chodil na mši svatou pozdě.

Nezachovával jsem nedělní klid a výdělečnou práci jsem porušoval sváteční den.

4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.

V tomto přikázání Bůh bere v ochranu autoritu rodičů i vychovatelů a zároveň mu jde o dobro jejich svěřenců. Povinnost úcty a projevení lásky nepřestane platit nikdy. Závaznost poslušnosti vůči rodičům v dospělosti sice padne. Přední místo v našem životě dostane manželský partner, ale je správné mít na zřeteli lásku rodičů, jejich zkušenosti a snahu dobře poradit. Nezapomínat na ně ani v modlitbě. Toto přikázání obsahuje také rodičovskou lásku k dětem, která má být obrazem Boží lásky k lidem. Jako rodiče musíme vědět, že nejvíce vychováváme svým příkladem. Zvažuj, zda se nejedná o některé z těchto provinění:

Vůči rodičům nebo i k představeným jsem byl drzý, hrubý, vzdorovitý, urážlivý. Neposlechl jsem je v závažné věci. Dělal jsem naschvály. Odepřel jim pomoc, když ji pro stáří či nemoc potřebovali.

Brojil jsem proti nadřízeným, zesměšnil je apod.

Nedbal jsem na potřebu náboženské výchovy nebo i na další potřeby svých dětí. Trpěl jim špatné jednání, řeči, špatnou společnost.

Sám jsem dával špatný příklad a byl jsem buď příliš shovívavý, nebo bezcitný, nespravedlivý.

5. Nezabiješ.

V tomto přikázání jde o vztah ke všemu Božímu stvoření. Bůh bere v ochranu lidskou důstojnost, která spočívá v tom, že člověk byl stvořen k obrazu Božímu. Zde

je dán důraz na lásku ke všem bližním, ale i na odpovědnost za život a zdraví vlastní. Zvažuji, zda se nejedná o některé z těchto provinění:

Mám na svědomí smrt druhého člověka. Jednalo se o potrat. Doporučoval jsem potrat. (V těchto závažných věcech nutno uvést kolikrát). Někoho jsem úmyslně poranil, zranil zlým slovem nebo po tom toužil.

Záviděl jsem druhému, nebo na něj žárlil, žil s ním v nepřátelství a nesnažil se usmířit. Hádal jsem se, nadával, vyhrožoval, mstil se.

Pokusil jsem se o sebevraždu nebo jsem o ní uvažoval.

Škodil si na zdraví drogami, pitím, kouřením nebo přepínáním sil. Zbytečně riskoval svůj život.

Škodil jsem si nadměrnou požívačností.

Byl jsem pyšný, vyvyšoval se nad druhé.

Neposkytl jsem povinnou pomoc při autonehodě a podobně. Odmítl jsem umírajícímu přivolat kněze.

Svedl jsem druhého ke hříchu.

Týral jsem zvířata.

6. Nesesmilníš.

9. Nepožádáš manželky svého bližního

Mravní čistota, o kterou v těchto příkázáních jde, je podřízení tělesných sil lásce k Bohu a k bližnímu podle stavu, ve kterém žijeme. Obě příkázání jsou si blízká a úzce se dotýkají oblasti manželství a předávání života. Bůh je dárce a ochráncem života manželů a jejich pravé lásky. Zvažuji, zda se nejedná o některé z těchto provinění:

Měl jsem pohlavní styk mimo manželství. (Zde nutno uvést přibližný počet a o koho se jednalo. Zda o svobodného partnera nebo o takového, který má rodinu. Pokud šlo o osobu stejného pohlaví, tak to rovněž.) Zavínil jsem rozvod.

Žil jsem v manželství uzavřeném pouze na úřadě.

Toužil jsem po nedovoleném pohlavním vzrušení, šlo o představy, pohledy, četbu nebo jiné projevy. Dopouštěl jsem se sebeukájení, onanie.

Dopustil jsem se závažné zvrácenosti v pohlavním životě (zde je nutné být konkrétní).

Používal antikoncepčních praktik. Z nich jsou zvláště závažné abortivní - potratové - prostředky (Dana a některé druhy hormonálních pilulek).

Nechoval jsem se správně k manželce: Bez vážného důvodu jsem jí odpíral projevy plné manželské lásky. Ze sobeckých důvodů jsem nechtěl početí dítěte... Nedodržel jsem manželský slib úcty, lásky a věrnosti.

7. Nepokradeš.

10. Nepožádáš statků svého bližního.

Tímto přikázáním jde o překonání chtivosti a nepřejčnosti, tedy sobectví, které je v protikladu projevům lásky. Bůh bere v ochranu právo na poctivý majetek. Co se neprávem získá na majetku, ztrácí se na klidném svědomí. Touha po cizím nepřináší radost. Kdo kradl, loupil a chce od Boha odpuštění, musí závažné škody nahradit. Při zpovědi je třeba říci aspoň přibližnou hodnotu. Zvažují, zda se nejedná o některé z těchto provinění:

Vědomě jsem se podílel na distribuci nakradených věcí. Poškodil jsem cizí majetek. Při prodeji zboží jsem podváděl, žádal přemrštěnou cenu, či nepřiměřené úroky z půjčky. Dosud jsem nenahradil škodu. Nezaplatil dluh. Byl jsem lakomý.

Se svým majetkem jsem jednal nešetně (ve hrách, sázkách, zbytečným utrácením).

Využíval jsem nouze bližního. Bez nutnosti jsem požadoval práci v neděli. Připravil jsem druhého o práci nebo o byt.

Byl jsem nespokojen se svým majetkem a druhému záviděl.

8. Nepromluvíš křivého svědectví proti svému bližnímu.

U tohoto přikázání jde o ochranu před škodlivým posuzováním, které pokrýváje charakter. Bůh bere v ochranu čest každého člověka. Pravdomluvnost a upřímnost je zvláště potřebná v manželství, protože bez nich se vytrácí důvěra a láska. Zvažují, zda se nejedná o některé z těchto provinění:

Neříkal jsem vždy plnou pravdu, přizpůsoboval jsem si ji.

Lhal jsem, přetvářel se, klamal. (Zde je potřeba konkrétní uvedení - závažnost následků.)

Druhé jsem křivě posuzoval, neprávem podezříval. Rád jsem poslouchal řeči o cizích chybách a bez důvodu je šířil dál. Pomlouval jsem. Sváděl na druhého vlastní provinění.

Vyzradil jsem svěřené tajemství. Dosud jsem nenapravit škodu způsobenou lži nebo nactiutrháním.

Vedle těchto hříchů církev zavazuje věřící k pátečnímu sebezáporu a k postu na Popeleční středu a Velký pátek. Přidáváme odpověď i k tomuto závazku, podobně jako k povinnosti alespoň jedenkrát za rok se zpovídat.

Nabídka tohoto zpovědního zrcadla není stoprocentním výčtem všech možných hříchů, ale snaží se upozornit na podstatná provinění podle Desatera. Pokud by svědomí připomínalo nějaké další větší provinění, tak je přidejme. Hříchy nemají stejnou závažnost, a kde si nejsme jisti, nebojme se poradit s knězem. Roli hraje také náš vědomý postoj při hříšném jednání, případně otázka naší viny na sníženém svědomí. Při přípravě na zpověď je důležitá naše snaha poznat každý svůj hřích, který mne od Krista vzdaloval, litovat jej a upřímně chtít vše ve zpovědi vyznat. Udělat pro to vše potřebné. Úmyslně zamlčený (ze strachu nebo ze studu) závažný hřích by

zneplatnil celou zpověď. Satan to ví, a proto by člověka rád k tomu přiměl. Navíc by přibyl další závažný hřích.

Lítost je věcí vůle a je nejdůležitější částí. Litujeme-li svých hříchů pro urážku Boha a vlastního podílu na zavinění Kristova utrpení, jedná se lítost dokonalou. Nedokonalá lítost se týká přerušeno vztahu s Bohem pro trest, který jsme si zasloužili, proto je bez rozhršení neúčinná.

Předsevzetí se týká toho, co se rozhodují udělat pro zlepšení svého vztahu k Bohu.

Zpověď začínáme přijetím požehnání od kněze, při kterém uděláme kříž. Pak můžeme začít slovy: Vyznávám se Bohu i vám, otče, že jsem se od poslední sv. zpovědi tehdy a tehdy dopustil těchto hříchů:... Pokud snad někdo měl vážné nedostatky při předchozí svátosti smíření, tak je poví. Zdůrazníme těžká provinění počtem. Vyznání zakončíme třeba slovy: To jsou mé hřích, upřímně jich lituji a chci se snažit být lepší. Pak vyslechneme kněze, jenž nám udělí rozhršení a připojí znamení kříže.

POVOLÁNÍ K RODIČOVSTVÍ

aneb jsme zodpovědní za své děti.

Dítě je darem a zároveň svěřeným úkolem od Boha. Stejně jako my má nejen tělo, ale i duši a ducha. Tyto tři lidské složky mají být v souladu s jejich původním záměrem daným Stvořitelem. A proto je zapotřebí usilovat o to, aby byly rozvíjeny k obrazu Božímu. Neměli bychom na to zapomínat. Duch i duše dítěte je podobně jako jeho tělo citlivější, zranění jsou bolestivější. To, co v období vývoje prožívá, může zanechat stopy, které se objeví v pozdějších negativních projevech, až dítě

dospěje. Nejkritičtějším obdobím je předškolní věk. Při zásadně špatném rodičovském přístupu může dojít až k deformaci dítěte.

Povolání k manželství, až na výjimky, nese s sebou i povolání k rodičovství. „Úkol vychovávat sahá svými kořeny do základního povolání manželů účastnících se na stvořitelském Božím díle. Tím, že v lásce a z lásky dávají život nové lidské osobě, která má v sobě povolání k růstu a vývoji, berou rodiče na sebe úkol účinně jí pomáhat, aby mohla žít plně lidským životem.“ (FC 36) My jako rodiče máme největší předpoklady k úspěšnému výchovnému působení. Musí nám jít o to, aby z našich dětí vyrůstaly šťastné Boží děti, aby to byly harmonické osobnosti. A proto musíme chtít žít tak, abychom pro ně byli tím, čím být máme. Abychom byli rodiči, kteří prožívají Boží přítomnost a láskyplným vedením vychovávají své děti především tím, jak spolu žijí, k dobrému, radostnému životu. Nemohou být šťastni manželé, kteří by měli nešťastné děti.

Má-li duchovní život tak velký význam, pak opravdové štěstí našeho manželství bude závislé i na tom, zda a jak své děti připravíme ke společnému životu s Bohem. Zdá se nemožné návod k plnění tohoto úkolu vtěsnat do jediné kapitoly. To, co zde je dále uvedeno, je podobno „spakovanému“ záznamu na disketě, který se musí po vložení do počítače dále „rozbalit“, aby byl čitelný. Podobně je třeba zacházet s touto knížkou: Vložit ji do počítače své mysli a všechno to „spakované“ rozbalit v souboru „svého srdce“ tak, aby to bylo čitelné ve vašem životě i pro ostatní. Nezbytnou věcí pro funkční schopnosti počítače je elektrický proud. Člověk k rozvinutí svých nejlepších funkčních schopností potřebuje sílu Ducha svatého. Pokud by se nedbalo na tyto rady a obsah knížky zůstal „spakovaný“ a sloužil by např. jako dekorace ve vaší knihovně, bylo by škoda vynaložených financí.

Stručná nabídka zásad pro praktikování života rodiny v Boží přítomnosti:

1. „Stále být pod vlivem Ducha svatého („být pod proudem“)." Předpoklad: Stálé úsilí žít v Boží milosti. Hřích znamená zkrat. Zálibu ve hříchu můžeme při přirovnání k činnosti počítače vidět jako nejhorší zavirování. Je třeba vše z počítače vymazat, přeformátovat „harddisk“ („srdce“) a znovu nainstalovat programy. - Udělat vše potřebné k obnově vztahu s nejvyšším svatým Bohem.

U počítače jako pomoc proti zavirování a zničení programů využíváme tzv. „antivirový program“. Náš duchovní život potřebuje podobně takový ochranný program - jejím naše svědomí. Aby nám antivirový program pomohl, musí jednak obsahovat testy na všechny aktuální viry a pak jeho pomocí musíme kontrolovat ze světa přinesené diskety. Stejně tak naše svědomí potřebuje správné testovací schopnosti, správné nasměrování a rovněž na něm každý večer potřebujeme „projet“ záznam všeho, čím prošla naše duše, zjistit, co jí ublížilo. Dokonalá lítost je tím pravým programem ničícím naše chyby. Denní zpytování svědomí a častější svatá zpovědnám pomohou k citlivým reakcím, k uvědomění si, jak riskantní je nebojovat s pokušením, a naučí nás používat modlitbu jako zbraň. Zpytování svědomí je předstoupení před Boha a souvisí tedy s modlitbou.

Měli bychom se naučit zařazovat je ke společným večerním modlitbám v rodině. Vlastními prosbami o odpuštění budeme učit své děti vypořádat se se slabostmi života a učit děti pokoře. Zde se nabízí možnost ukazovat, jakými chceme být, a nabízí se šance vzbuzovat i u dětí touhu toho dosáhnout. Životem modlitby se tato

zásada dále rozvíjí. Jde o důvěrné otevírání se Bohu, o poznávání jeho vůle a o radost z jeho společenství, doplňovanou chválením jeho díla a jeho velebnosti, vyznařující lásku.

2. „Mít potřebný čas - neboli žít toto tajemství lásky!“

Zakládá se na těchto čtyřech pravidlech:

A. Všechn svůj čas, veškerou svou činnost naplňovat láskou.

B. Mít správné pořadí vztahů, pro které žiji. Na prvním místě je Bůh (tím, že jej miluji nade všechno, čerpám lásku ke všem, protože on všechny miluje láskou dokonalou). Na druhém místě je manželský partner a na třetím jsou naše děti (těm musíme věnovat hodně času, protože to je nejlepší výchovná metoda). Pak teprve následují ostatní vztahy k dalším lidem, vztah k práci, skrze kterou získávám materiální zajištění rodiny. Vztahy k politice, ke kultuře a k osobním zálibám naposled.

C. Správná volba toho, čemu je čas právě věnován. Bible říká: Všechno má svůj čas! - „*Veškeré dění pod nebem má svůj čas.*“ (Kaz 3,1) Zde třeba mít na paměti: měnící se pořadí potřeb, stále pořadí vztahů i pořadí hodnot.

D. Žít v přítomnosti. To znamená, když se věnujeme dětem, tak se věnujeme dětem; když mluvíme, tak mluvíme; když nasloucháme svému partnerovi, tak mu nasloucháme, když pracujeme, tak pracujeme, když odpočíváme, tak odpočíváme a podobně. Nikoliv, že bychom dělali jednu věc a mysleli na jinou, ale dělejme to, co děláme, bez soustředění na to, co bude potom, nebo co mělo být dříve. Jen tak to budeme schopni dělat s potřebnou láskou a láskaje hodnotou potřebnou pro šťastný život.

Dělám-li vše podle potřeby a jak to ode mne Bůh očekává, pak potřebný čas mám. Je zvláště důležité, aby náš čas věnovaný dětem obsahoval mnoho mateřské a otcovské lásky. Promarněný a ztracený je ten čas, který je žitý bez lásky. Šťastná rodina stojí na vzájemné lásce otce a matky. Apoštol Pavel říká, že jejich láska má být obrazem vztahu lásky Krista k církvi a naopak: „*V poddanosti ke Kristu se podřizujte jedni druhým: ženy svým mužům jako Pánu, protože muž je hlavou ženy, jako Kristus je hlavou církve, těla, které spasil. Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, aby ji posvětil...*“ (Ef5,21-23.25n)

3. „Seznamovat své děti s Božím slovem a svým příkladem je učit prakticky žít (uvádět v život) to, co učí Ježíš Kristus.“ To obsahuje modlitbu i v podobě rozjímání. Zamýšlíme se nad textem a rozvažujeme, co nám Ježíš těmi slovy chce říci k naší současné situaci; následně si děláme předsevzetí. Doplnkem by mohl být i příklad vhodného světce.

Malé děti rády slyší opakovaně stejná vyprávění, která je zaujala, která si tak osvojují a znovu prožívají. Třeba i se zavřenýma očima, aby si děj lépe představily. Rády si prohlížejí obrázky, zvláště pokud o nich některý z rodičů současně vypráví. Přitom se rozvíjí uvažování dítěte. A to jsou způsoby, kterými lze malému dítěti zprostředkovávat náboženské příběhy a vlastně je učit rozjímavé modlitbě. Vůbec nevádí, když si dítě chce hrát na to, co vidí a slyší v kostele, nebo slyšelo ve vašem

vyprávění s náboženskými tématy. K takové hře dokáže použít i kostky. Hrou si vše „ohmatává“ a uvažuje o tom. Hra je pro něj prostředkem k využití zevních smyslů pro vnitřní přijetí pravdy. Dítě bere hru jako skutečný děj, při němž se chce více dozvědět.

Praktikování Božího slova lze dále rozvíjet tím, že s dětmi bereme Pána Ježíše za autoritativního člena své rodiny. Rozhodování týkající se rodinného života posuzujeme z pohledu „co se líbí Ježíši“. Případně jak by asi jednala ta, která mu nejvíce rozumí - jeho Matka Maria v naší situaci.

4. „Vědět, jak si poradit v tíživé situaci.“ Námořníci vysílají SOS, hospodští klienti nadávají, příliš sebevědomí cholericci zuří, nevěřící flegmatici „házejí flintu do žita“ apod. Prakticky žijící křesťané vědí, že nic je neodlučuje od Boží lásky (srov. Řím 8,35-39), že v žádné situaci nejsou sami. Připomínají si slova Pána Ježíše: „... *já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku.*“ (Mt 28,20) Navíc máme od Boha každý svého strážného anděla. Tuto zásadu bychom mohli nazvat: Pravidlo pro pomoc v nouzi.

Učme své děti s důvěrou se obracet na strážného anděla, hovořit k němu a žít s jeho pomocí. Je známo, že papež Jan XXIII. žil v důvěrném vztahu se svým strážným andělem. Prostě a přirozeně o něm hovořil a všeobecně propagoval úctu ke strážným andělům. Již před zvolením za papeže jako nuncius uvedl v jednom dopise: „Když musím navštívit nějakou důležitou osobnost, abych s ní jednal o záležitostech Apoštolského stolce, vyzvu svého anděla, aby se on dohodl s andělem oné vysoce postavené osoby, že na ni bude příznivě působit.“

Kdo svému andělu důvěruje, svěřuje se mu, může zakusit i jeho zázračnou pomoc, podobně jak je tomu v následujícím příběhu ze života, který se stal v minulém desetiletí. V podchodu pod nádražím, nazývaném „Myší díra“, chtěli dva násilníci přepadnout ženu, která jím bude procházet. Touto cestou se vracela z noční služby jedna zdravotní sestra. Jakmile tyto dva muže zahlédla, dostala strach, a jak byla zvyklá, začala se modlit ke svému strážnému andělu. Viděla, že jim neunikla, ale ti dva se k ní více nepřiblížili. U východu zaslechla zezadu křik a volání o pomoc. Ti dva napadli osobu, která jako další vešla do podchodu. Zdravotní sestra využila blízkého telefonního automatu a na čísle 158 ohlásila přepadení za jejími zády. Rychlým zásahem byli oba násilníci dopadeni. K výslechu a k sepsání protokolu musela jako svědek i zdravotní sestra. Ptali se jí, kdo to byl ten zdatný muž v bílých kalhotách a v bílém tričku, který ji doprovázel a kvůli kterému ji ti dva nepřepadli. Ona však vypověděla, co věděla, že s ní žádný člověk nešel. Museli vidět anděla, kterému vděčila za svoji ochranu.

Ve viditelné podobě se andělé ukazovali jak po boku některých světců, např. králi Jindřichovi po boku svatého Václava, tak i jim osobně. Svého strážného anděla vídala Františka Římská. Stanislavu Kostkovi podával anděl svaté přijímání. Františkovi, Lucii a Hyacinte z Fatimy se dříve než P. Maria zjevoval anděl, který je poučoval a také jim podával svaté přijímání. Rovněž bible nám nejednou popisuje zviditelnění anděla. V knize Tóbijáš je viditelným průvodcem a ochráncem na cestě archanděl Rafael.

Nikdo není zavázán věřit soukromým zjevením někoho druhého, ale vězte, že ve víře, „na vlnách transcendence“, jsou řešení, která sice nevidíme, ale mohou nám být k dispozici. Učme své děti, jak jednat v tíživých situacích nejen podle fyzických možností, ale i podle možností víry.

5. „Vytvářet důvěrné společenství jednoty a lásky.“ Láska rodičů má být pro dítě obrazem lásky Boží. Má být radostnou zkušeností, že je s ním někdo, kdo ho má rád a kdo mu poskytuje bezpečí i všechno, co potřebuje. Každé dítě je potřeba přijmout a milovat takové, jaké je. I když nesplňuje naše představy, i když je zcela jiné, než jsme je chtěli mít. I za toto dítě se staví Kristus. (Srov. Mt18,5) Postupně je zapotřebí ve stále větší míře vést věku dětí přiměřené vzájemné hovory, při kterých je nutné, aby se rodiče otevírali dětem a děti rodičům. Je to způsob umožňující vyřešení problémů.

U dětí je zapotřebí budovat sebedůvěru i důvěru v Boha. Nesmíme je zesměšňovat nebo znevažovat. Chovaly by se tak potom ke druhým lidem. Nesnižujme je, ale chvalme. Kde se více chválí, tam se radostněji žije. Nezapomínejme, že láska vždy dokáže najít něco, za co může chválit, čím dokáže povzbudit.

6. „Moudré a spravedlivé řešení konfliktů.“

Bible nás učí, že moudrost je důležitým darem od Boha. Bez ní není opravdové dokonalosti (srov. Mdr 9,6), bez její přítomnosti není ani opravdu šťastného manželství. Vyprošujme si moudrost. „*Všem, kdo dychtí po jejím poznání, sama vychází vsťíc.*“ (Mdr 6,13) „*Ústa spravedlivého plodí moudrost. Rty spravedlivého vědí, v čem má Bůh zalíbení, kdežto ústa svévolníků znají jen proradnost.*“ (Př 10,31-32)

Spravedlivé je milovat Boha nade všechno a milovat bližního jako sám sebe (srov. Mt 22,37-39). Je to řád, kterému se člověk potřebuje od malička učit. V prostředí lásky si potřebuje zvykat na určitá pravidla. Děti potřebují vidět, že i rodiče se podřizují pravidlům. Tak se učí chápat city a potřeby druhých a brát na ně ohled. Sami musíme jednat s vědomím, že ani dětem, ani sobě nemůžeme všechno dovolit.

Správná výchova vyžaduje určit dopředu, co se bude požadovat, a vyhýbat se nespílitelným požadavkům. Dítě také samozřejmě potřebuje dosahovat uplatnění svých názorů, a kde je to možné, je potřeba na to pamatovat. Omezování (zejména začne-li se později) je možné jen ve stálém procesu a po malých krůčcích. Tím vším se předchází konfliktům a skutečné neposlušnosti dětí. Dále je třeba dělat velký rozdíl mezi skutečným vzdorem dítěte a jeho nezodpovědným jednáním, jednáním nevypělého dítěte. Vzdorující dítě potřebuje poznat, že svým vzdorem ničeho nedosáhne.

Po konfliktu s následným trestem je potřeba, aby dítě cítilo, že je zase všechno v pořádku, aby cítilo ujištění, že ho máme rádi. Také je užitečné s malým dítětem se pomodlit, „jít s tím před Boha“ s prosbou, aby i on odpustil, či s děkováním za odpuštění, a tak prožívat další radost.

7. „Pěstováním ctností utvářet radostný a pokojný domov.“

Láska znamená trpělivost, obětavost, rozdávání se. To je výchova příkladem. Naše jednání je předpokladem k tomu, aby naše děti dokázaly jednat podobně. Týká se to jak vztahů k lidem, tak života z víry. Podle řádu vývoje by se měly stávat lepšími než jsme my. To mohou jenom s Bohem, o kterém vědí, zeje nesmírně miluje. Tato pravda je jakýmsi základem ctností. Je důvodem být nesobecký, štedrý, osvojovat si zodpovědnost, ovládat se. Ježíš říká: „Buďte dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.“ (Mt 5,48) Bůh učí své děti, aby raději sloužily, než aby jim bylo posluhováno. Ježíš sám na sobě ukazuje, co učí. „*Kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď vaším služebníkem; a kdo chce být mezi vámi první, buď vaším otrokem. Tak jako Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.*“ (Mt 20,26—28) Zde vidíme, jak moc potřebujeme pokorné srdce. Takové srdce se soustřeďuje na to, co je povinno Bohu, zatímco vzdorující člověk má před očima jen to, čím jsou ostatní povinni jemu.

Chceme-li, aby naše děti byly lepší než my, měli bychom se za ně modlit. O tom, jak je účinná společná modlitba matek za děti, svědčí příběh z italské vesnice Lu (leží 50 km od Turína). Udává se, že má sotva 3.000 obyvatel. Hodně matek v Lu mělo ve svém srdci přání, aby některé z jejich dětí objevily v sobě povolání ke kněžství nebo k řeholnímu životu. Domluvily se spolu a na ten úmysl přijímaly vždy o první neděli v měsíci svatě přijímání a po mši svaté se společně pomodlily za své děti a za jejich povolání k duchovnímu životu. Díky jejich důvěryplné modlitbě a otevřenosti nastala v jejich rodinách hluboká atmosféra radostné křesťanské zbožnosti. A ještě něco. Z jejich modliteb v této vesnici vyrostlo 323 povolání ke kněžství a k řeholnímu životu. Povolání, která mění svět k lepšímu, přispívají k míru a ke skutečně šťastnému životu, který naplňuje srdce radostí.

Ozdobou všech ctností je radost. Znovu si připomeňme, že se máme stále radovat v Pánu, že to patří k lásce. Naše rodiny potřebují být bohaté na radost, aby ji byly s to rozdávat. Aby obohacovaly svět, který může mít úspěchy a radovánky, ale kterému chybí duchovní radost.

Přáním radosti ze života, radostí ze šťastného manželství a šťastné rodiny končí tato kniha. A končí i prosbou: „Neste radost dál, neste ji celému světu a s Boží pomocí ho proměňujte v to, čím má být.“

DOSLOV KATOLICKÉHO KNĚZE KE SPISU TAJEMSTVÍ ŠŤASTNÉHO MANŽELSTVÍ- 3. DÍL

Neznám obsah prvních dvou dílů. V tomto 3. dílu jsem nenalezl nic, co by nebylo v souladu s katolickým učením o víře a mravech. Pro věřící manžely, hlavně katolíky, je tu velmi mnoho podnětných myšlenek o lásce, odpuštění a radosti, které uskutečňovány manžely s pomocí Boží pomohou vytvoření šťastného manželství a dobré rodiny. Jsou to zásady pro vytváření každého dobrého mezilidského vztahu a pro formaci křesťana.

Je šťastné použití dvou hlavních pramenů: Písma svatého a Katechismu katolické církve. K upřesnění problému „duch, duše a tělo“ by mohlo být: Člověk je spojení dvou neúplných podstat: hmotného těla a duchové duše. Pro určení člověka k nadpřirozenému cíli dal Bůh člověku schopnost spojení s Bohem. Toto určení a schopnost je možno nazvat duchem. Na světě je schopen člověk rozhodnutím svobodné vůle (vlastnosti duše) se tomuto duchu zpronevěřit.

Velmi se mi líbí zpracování zpytování svědomí. Další čtyři části svátosti smíření by si však zasloužily podrobnějších informací. Píše se o lítosti jako o „nejdůležitější části“, ale právě tato část je pro mnohého nesrozumitelná. Lítost chápou jako něco citového a ne jako konkrétní rozhodnutí vůle v konkrétní věci pro budoucnost. Změna v myšlení (hodnocení), mluvení a jednání má ukázat, zda tu lítost vůbec byla a jak byla veliká. Proto by mělo být zdůrazněno, že zpytování svědomí je předpoklad pro možnost lítosti, pro změnu k lepšímu. Kajícíník by ve vyznání měl vždy říci, v čem se snažil být lepší, jak se mu to dařilo a na co se chce zaměřit, případně měl možnost vykonat něco dobrého, a zatím to opomíjel, varovat se určité blízké příležitosti ap. Jestli někdo řekne, polepším se ve všem, je to, jako když řekne: „Dnes budu dělat všechno!“ - tedy nic konkrétního. Kdo se začne kontrolovat v jedné konkrétní věci, nevědomky odstraňuje i další chyby. Bojuje proti nenávisti ke konkrétní osobě, tím se chrání hříchů, že odsuzuje její někdy i domnělé špatnosti, přestane jí přát zlé, bude se za ni modlit (tedy neopomíjet toto dobro), omlouvat skutečné její chyby („nevědí, co činí“) a bude na ní hledat obraz Boží - dobro, které je možno najít na každém člověku žijícím na tomto světě.

Který skutek konkrétně denně a jakým způsobem konat, by mělo zabrat při denním zpytování svědomí i před a po sv. zpovědi stejně mnoho času a být chápáno ještě s větší důležitostí, než snaha neopomenout vyznat ve zpovědi některý menší hřích či nedokonalost. Jistě by si tato nejdůležitější část - lítost - ve spojení s následujícím opravdovým předsevzetím zaslouhovala více pozornosti, aby přestalo domnění, že rozhřešením všechno končí.

Pro možné praktikování křesťanského ideálu v manželství by bylo jistě nutné, aby se změnil přístup mladých věncích katolíků k výběru partnera. Stalo se až příliš běžným, že si i dobří katolíci berou za partnera k doživotnímu manželství nepokřtěného či jiného vyznání nebo náboženství. Nejčastěji však „pokřtěného

pohana", tedy pokřtěného, ale bez křesťanské výchovy a výuky. Těžko se mohou pak shodnout v uvedených zásadách a navzájem se posvěcovat.

Uvedený spis mohu jen z celého srdce doporučit a vyprošovat, aby bylo hodně věncích manželů, kterým by dílo pomohlo k šťastnému manželství a k dobré rodině.

P. ThDr. František Polášek

Literatura:

BIBLE - PÍSMO SVATÉ STARÉHO A NOVÉHO ZÁKONA, ekumenický překlad. Praha 1985, vydala ČKCH 1987

KATECHISMUS KATOLICKÉ CÍRKVE (překlad Josef Koláček), Zvon Praha 1995